



CDA

EEN FATSOENLIJK DELFT

PROGRAMMA 2026-2030

Verkiezingsprogramma gemeenteraad CDA Delft



Inhoudsopgave

VERTROUWEN IN DE SAMENLEVING	2
DRIE SPEERPUNTEN VOOR EEN FATSOENLIJK DELFT	4
Thema 1: Voor een Delft waar woningen weer bereikbaar zijn voor (startende) gezinnen	4
Thema 2: Voor een veilig en betrokken Delft	5
Thema 3: Voor een Delft met sterke gemeenschappen	6
HET KOMPAS VAN CDA DELFT	7
EEN VERBONDEN DELFT	8
Gemeenschapszin	9
Meebouwen aan een sterke samenleving	10
Iedereen doet mee in de samenleving	13
EEN GEZOND EN VITAAL DELFT	15
Zorg, ondersteuning en gezondheid	16
Een lerend Delft	22
Een cultureel Delft	24
EEN BEDRIJVG DELFT	27
Lokaal ondernemerschap	27
Retail	29
Een duurzame stad	31
EEN THUIS IN DELFT	35
Wonen in Delft	36
Een huis in Delft	38
Een goed bereikbaar Delft	39
EEN GOED BESTUURD DELFT	44
Tegengaan van criminaliteit	45
Een politiek-bestuurlijk Delft	48
Financieel beheer van de stad	50

Vertrouwen in de samenleving

Het CDA staat met een hoopvol verhaal in de samenleving. Wij kiezen voor een sterke samenleving waarin ieder mens telt. Voor een samenleving waarin we omzien naar elkaar, respect hebben voor anderen en samen verantwoordelijkheid nemen voor een prettig leefbare wijk, goede scholen en toegankelijke natuur. Waar mensen worden gezien en onderdeel uitmaken van een gemeenschap. Een stad waar gezinnen zich thuis voelen, kinderen veilig en vertrouwd opgroeien, studenten zich ontplooiën en ouderen de zorg krijgen die ze nodig hebben. Zo bouwen we aan een samenleving met veerkracht, verbondenheid en onderling vertrouwen waarin ieder mens telt en zijn talenten kan inzetten. Een samenleving die bloeit.

Ons verhaal

Het is de kracht van de samenleving waarin wij geloven. Waar mensen elkaar ontmoeten in gezinnen, kerken en andere gebedshuizen, verenigingen, sportclubs, (familie)bedrijven of als burens of vrienden. Een samenleving waar respect, waarden en normen gekoesterd worden. Waar mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving, omzien naar elkaar en voor elkaar zorgen. Waar het algemeen belang boven het eigen belang gaat. Zo dat we Delft beter doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen.

Een politiek van samenwerken

Het CDA is ervan overtuigd dat hiervoor een politiek van samenwerken nodig is. Een politiek die in staat is om te verbinden in plaats van te polariseren. Zo willen wij werken, in samenwerking met Delftse inwoners, organisaties en bedrijven. En waar nodig met korte lijnen met collega's in de provincie, Den Haag en daarbuiten. Zo bouwen we gezamenlijk aan een samenleving met veerkracht, verbondenheid en onderling vertrouwen waarin ieder mens telt en zijn talenten kan inzetten. Zo bouwt het CDA met verantwoordelijkheid aan een sterke samenleving.

Onze CDA-plannen

Onze inzet daarvoor hebben we opgeschreven in dit verkiezingsprogramma. Hierin presenteren we onze plannen voor de raadsperiode 2026-2030. Het is ons verhaal voor Delft. Een verhaal met bouwstenen, ideeën en voorstellen. Drie keuzes staan centraal in ons verkiezingsprogramma. Als eerste willen we eraan werken dat Delft een thuis blijft -of weer wordt- voor (jonge) gezinnen. Zij horen bij onze stad. Passende woningen voor hen zijn cruciaal, zodat voorkomen wordt dat zij zich genoodzaakt voelen zich elders te vestigen. Dat vraagt heel veel inzet, een lange adem en intensief samenwerken met onder meer regio,

← Terug naar inhoudsopgave

Rijk en Provincie. Maar onze boodschap is en blijft: Delft heeft gezinnen nodig: zij dragen bij aan een sterke samenleving.

Dat brengt ons bij het tweede focuspunt: de sterke samenleving. Daar moeten we aan (blijven) bouwen. Want een sterke samenleving is weerbaar en veerkrachtig en zorgt ervoor dat mensen tot bloei komen. Dit begint bij onderlinge ontmoeting. Of het nu gaat om studerende jongeren, actieve ouderen of gezinnen: onderlinge ontmoeting versterkt de samenleving en verhoogt gemeenschapszin. Wie elkaar kent, zorgt beter voor elkaar. Verenigingen en hun vrijwilligers spelen hierin een onmisbare rol. Zij zorgen ervoor dat jongeren deel uitmaken van een gemeenschap. Verenigingen en hun vrijwilligers verdienen daarom blijvende steun.

Het derde centrale punt is de verplichting om te werken aan een overheid die dienstbaar en betrouwbaar is: een overheid die uitgaat van vertrouwen in mensen, doet wat ze belooft en polarisatie tegengaat. Immers, er is maar één gemeente Delft. Daaraan werken vraagt politiek vanuit het midden, mét oog voor groepen kiezers die niet of minder het gevoel hebben gezien te worden en/of erbij te horen.

Bouwen aan de toekomst doen we samen

Uw steun is onmisbaar om onze plannen en inzet voor een fatsoenlijk Delft vorm te geven. Wij nodigen u van harte uit om met ons te bouwen aan de toekomst. Want een sterke samenleving begint bij u en bij jou.

Mogen wij op 18 maart op uw stem, op jouw stem rekenen?

Frank S. Visser

Lijsttrekker CDA Delft

Drie speerpunten voor een fatsoenlijk Delft

Thema 1: Voor een Delft waar woningen weer bereikbaar zijn voor (startende) gezinnen

De afgelopen jaren is Delft flink gegroeid qua inwonersaantal naar ca. 110.000 inwoners. We zien dat er in Delft steeds meer studenten en ouderen wonen, terwijl het voor de groep daartussen (denk aan starters, jonge gezinnen) steeds moeilijker wordt om in onze gemeente een woning te vinden. Zij wijken steeds vaker uit naar gemeenten rondom Delft. Het CDA heeft zich de afgelopen raadsperiode ingezet voor het verbeteren van het woonaanbod, maar heeft ook nieuwe plannen voor de komende vier jaar.

Wat het CDA al heeft gedaan:

Gezinswoningen behouden en beter benutten. Met de motie *Delft een blijvend thuis voor gezinnen* hebben we ruimte gecreëerd voor gezinnen door voldoende woningen voor gezinnen toe te voegen en te behouden.

Sociaal ook echt sociaal maken. Met het initiatiefvoorstel *Sociaal ook echt sociaal* hebben we ervoor gezorgd dat sociale woningbouw bij voorkeur wordt gebouwd door woningcorporaties. Dit voorkomt woekerprijzen door allerlei constructies van private partijen.

Ruimte voor maatschappelijke voorzieningen maken. Met de motie *Stadspoort als poort van ontmoeting* hebben we ervoor gezorgd dat er in het Stationsgebied Delft Campus oog is voor voldoende maatschappelijke en commerciële voorzieningen. Deze voorzieningen zijn toegankelijk en passend voor bewoners van Tanthof en Voorhof, zodat het gebied een ontmoetingsplek voor iedereen wordt.

Wat het CDA van plan is:

De verhuisketen op gang brengen. We willen de doorstroming bevorderen door onder andere te investeren in ouderenhuisvesting, zoals Huize Monica, en in te blijven zetten op woningdifferentiatie. Ook willen we onderzoeken of bij de toewijzing van nieuwbouwwoningen voorrang kan worden gegeven aan bewoners die al in Delft wonen. Zo kunnen we de doorstroming in Delft bevorderen.

Innovaties voor 55+-huisvesting. We bevorderen de doorstroming van senioren die dit willen, waardoor gezinswoningen vrijkomen. Hiervoor zetten we in op de nieuwbouw van 55+-huisvesting met technische innovaties waarmee senioren langer zelfstandig thuis kunnen wonen. Het is belangrijk dat het goede kwalitatieve woningen betreft die een prettige volgende stap zijn voor senioren.

Zij zouden deze woningen kunnen betrekken met behulp van een financiële verhuishulp of een seniorenmakelaar.

Initiatieven tegen eenzaamheid omarmen en ondersteunen. We ondersteunen creatieve initiatieven waarin bijvoorbeeld studenten, senioren en/of statushouders een complex delen. Dit bevordert sociaal contact tussen jongeren en ouderen of mensen van buiten Nederland. Ook zetten we in op gedeelde woonvormen specifiek voor senioren, zoals een Knarrenhof. Dit bevordert de gemeenschapszin en dat senioren langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Thema 2: Voor een veilig en betrokken Delft

De gemeente is de overheid die het dichtst bij de bewoners staat. Daarom vindt het CDA dat de gemeente herkenbaar, benaderbaar en betrouwbaar moet zijn voor de maatschappij. De gemeente staat naast je, denkt mee en ondersteunt waar nodig. Belangrijk hierbij is dat de gemeente handelt vanuit vertrouwen naar bewoners, ondernemers en organisaties.

Wat het CDA al heeft gedaan:

Tegengaan (ondermijnende) criminaliteit. Wij willen voorkomen en tegengaan dat onder- en bovenwereld met elkaar verweven raken. Daarom werken we aan het verhogen van weerbaarheid, versterking van wijken en buurten en voorkomen van jonge aanwas. Dit blijven we ook de komende jaren doen.

Heldere, zichtbare en zorgvuldige besluitvorming van het politiek bestuur. Dit betekent voor het CDA dat ook inspraak en participatie goed georganiseerd is. Inwoners en ondernemers worden zoveel mogelijk actief betrokken in processen van besluitvorming. De gemeenteraad moet daarom in contact blijven met alle inwoners, niet alleen de vocale inwoners. Het CDA zet in op goede relaties met alle Delftenaren.

Wat het CDA van plan is:

Meldpunt voor signalen van criminaliteit en onveiligheidsgevoel. We willen een meldpunt waar bezorgde burgers hun signalen van criminaliteit, gevoelens van onveiligheid en specifieke signalen van vrouwenhaat en -dreiging kunnen melden. Via een registratiesysteem weten we wat er speelt in de stad, kunnen probleemplekken verder worden onderzocht en kan de gemeente gericht actie ondernemen om Delft veiliger te maken.

Buurtpreventieteams. We willen inzetten op preventie door de politie, gemeente en bewoners samen te laten werken in buurtpreventieteams.

Brede, gerichte inzet van alle mogelijkheden. We verwachten dat de burgemeester alle 'tools uit zijn gereedschapkast', zoals cameratoezicht en preventief fouilleren, inzet wanneer de situatie daarom vraagt. Daarbij zorgt de gemeente ervoor dat de digitale veiligheid op orde is en geeft zij aandacht aan bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid.

Combinatie van jeugdwerk en handhaving. We geloven in een gecombineerde aanpak van jeugdwerk ter preventie van (jeugd)criminaliteit én van handhaving.

Thema 3: Voor een Delft met sterke gemeenschappen

De samenleving verhardt en raakt steeds meer gepolariseerd. Er is sprake van individualisering en er heerst vaak eenzaamheid onder mensen. Als antwoord op deze ontwikkelingen gelooft het CDA in sterke gemeenschappen, waarin mensen omzien naar elkaar. Dit doen we door als overheid een faciliterende rol te spelen in de samenleving en initiatieven vanuit de maatschappij (burgerinitiatieven, verenigingen, geloofsgemeenschappen) te ondersteunen.

Wat het CDA al heeft gedaan:

Ontzien van mantelzorgers. Met de motie *Kosteloos verhogen parkeeruren mantelzorgers in schrijnende gevallen* hebben we ervoor gezorgd dat mantelzorgers in schrijnende gevallen kosteloos kunnen parkeren.

Financiële ruimte kinderboerderijen. Met de motie *Toekomst voor de kinderboerderijen* hebben we ervoor gezorgd dat de kinderboerderijen in Tanthof en het Delftse Hout structureel meer geld krijgen. Hiermee stimuleren we ontmoeting en gemeenschapszin.

Samenwerken met geloofsgemeenschappen. Met de motie *Samen naar een betekenisvolle toekomst* hebben we opdracht gegeven om samen met gebedshuizen en geloofsgemeenschappen initiatieven te ontwikkelen. Denk aan initiatieven om eenzaamheid en armoede tegen te gaan en die tegelijkertijd de gemeenschapszin bevorderen.

Wat het CDA van plan is:

Innovaties voor 55+-huisvesting. We willen ook inzetten op de nieuwbouw van 55+-huisvesting met technische innovaties omdat senioren die hierdoor langer zelfstandig thuis kunnen wonen, ook langer actief onderdeel kunnen zijn van hun gemeenschap.

Ondersteuning sportverenigingen toegankelijker maken. We willen sportverenigingen beter wegwijs maken in het vinden van subsidies voor renovatie en verduurzaming van hun accommodaties. Of wanneer zij door wetgeving de inrichting van de vereniging moeten aanpassen.

Initiatieven tegen eenzaamheid omarmen en ondersteunen. We omarmen initiatieven van inwoners, (studenten)verenigingen of maatschappelijke organisaties die eenzaamheid tegengaan en/of voorkomen, zoals knarrenhoven. Waar mogelijk sluiten we aan op landelijke initiatieven.

Hulp voor verenigingen bij vergunningen. We willen verenigingen en stichtingen waar mogelijk hulp bieden bij het aanvragen van vergunningen voor het organiseren van activiteiten.

Armoedebestrijding. We blijven inzetten op een barmhartig armoedebeleid dat goed toegankelijk is voor inwoners in een kwetsbare financiële positie. Voorkomen is beter dan genezen. Het CDA heeft hierbij bijzondere aandacht voor gezinnen (inclusief kinderen), ouderen en werkende armen.

Onze vier kernwaarden

Het kompas van CDA Delft

Met ons CDA-verhaal voor Delft staan wij midden in de samenleving. Dicht bij mensen. Het CDA gelooft in de kracht van de gemeenschap. Als lokale partij werken we vanuit vertrouwen aan oplossingen voor vraagstukken die u direct raken: rond leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. We bieden een hoopvol perspectief. We laten zien dat het anders kan. Anders en beter. Die verandering begint bij de keuzes die we zelf maken. Onze vier kernwaarden zijn daarbij ons kompas. Deze waarden zijn de basis voor onze inzet voor Delft.

Omzien naar elkaar

Als mens zijn we aan elkaar gegeven. We zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zijn het gelukkigst als we in gemeenschap met anderen leven. Als we worden gezien en gewaardeerd. Mensen die kwetsbaar zijn verdienen steun. Wij noemen dit solidariteit. Steun van een sterke samenleving en steun van een beschermende overheid.

Een eerlijke, fatsoenlijke overheid

De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Wij maken ons sterk voor een rechtvaardig bestuur dat duidelijke grenzen stelt en mensen zekerheid geeft. Het behoud van een sterke rechtsstaat is hierbij onmisbaar. De overheid is er om onrecht te bestrijden. Daarom worden we strijdbaar als minderheden worden gediscrimineerd, als er tussen regio's oneerlijk wordt geïnvesteerd of als mensen door de overheid van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Zorg voor de toekomst

We zorgen ervoor dat we de wereld beter achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. CDA'ers noemen dat rentmeesterschap: zorgen voor het klimaat, inzetten op duurzaamheid en een gezonde leefomgeving. Maar het gaat ook over het koesteren van de cultuur en tradities, die we hebben geërfd van de generaties voor ons. En het gaat over financiën. Wij gaan verantwoordelijk om met belastinggeld, omdat we de volgende generatie niet met onze rekening mogen opzadelen.

Samen kunnen we meer

Iedereen in onze samenleving heeft een eigen en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het CDA noemt dat gespreide verantwoordelijkheid. Samen kunnen we meer. We maken ons sterk voor minder regels en meer ruimte voor verenigingen en coöperaties. De overheid moet zich niet met alles bemoeien, maar vertrouwen geven. Mensen weten vaak zelf veel beter wat er nodig is in hun dorp of wijk.

Dagelijks bouwen wij zo aan een fatsoenlijk Delft. U kunt op ons rekenen.

Omkijken naar elkaar

Een verbonden Delft

Mensen zijn elkaar gegeven en samen tot veel mooie dingen in staat. In een sterke samenleving zijn mensen met elkaar verbonden en werken we eraan dit te versterken. Zo stimuleren we het gevoel dat we ons onderdeel mogen weten van een hechte samenleving en zorgen voor bestaanszekerheid. We benutten de kracht en talenten van mensen die ervoor zorgen dat we 'samen leven'. Het maatschappelijk middenveld speelt hierin ook een belangrijke rol. Verenigingen en politiek hebben daarom een gezamenlijke verantwoordelijkheid om gemeenschapszin te bevorderen. Ook kerken en andere geloofsgemeenschappen zijn hierin voor het CDA belangrijke maatschappelijke partners.



Gemeenschapszin

Kerken en andere geloofsgemeenschappen

De kerken en andere geloofsgemeenschappen zijn voor ons belangrijke maatschappelijke partners. Zij organiseren niet alleen de eredienst in de gebedshuizen, maar doen veel meer. Ze zijn bijvoorbeeld het uitgiftepunt van de Voedselbank, geven muziekoptredens, organiseren koffie-ochtenden en doen aan diaconale inzet en hulp bij schuldenproblematiek. Hiermee beperken de gebedshuizen, en de geloofsgemeenschappen daarachter, zich niet alleen tot een gebouw van steen. Zij hebben grote maatschappelijke waarde voor het (mentale) welzijn van inwoners, het 'omzien naar elkaar' en de sociale verbinding in de wijken. De 'Toekomstvisie religieus erfgoed' is een eerste stap in het samen werken naar een betekenisvolle toekomst.

- De gemeente ontwikkelt, in samenwerking met gebedshuizen en geloofsgemeenschappen die dit willen, gezamenlijk initiatieven die aansluiten bij de rollen die geloofsgemeenschappen willen en kunnen vervullen in Delft. Het CDA kijkt hierbij ook naar inspirerende voorbeelden zoals Buurtbakens in de gemeente Haarlem.

Verenigingen en stichtingen

Verenigingen en stichtingen zijn het cement van onze samenleving. Ook zij dragen bij aan meer gemeenschapszin en doen dat met veel vrijwilligers. Het CDA versterkt het verenigingsleven, zodat iedereen ergens bij hoort. Hun inzet en vrijwilligers moeten we koesteren.

- Het CDA ziet graag dat er een gemeentelijk Vrijwilligersfonds komt waarmee verenigingen subsidie kunnen aanvragen voor cursussen, materiaal en waardering van vrijwilligers. Verenigingen die concrete plannen hebben om nieuwe vrijwilligers te werven krijgen voorrang.
- Een kleine beurs mag geen belemmering zijn om lid te kunnen worden van een (sport)vereniging.
- Waar mogelijk krijgen verenigingen en stichtingen hulp bij het aanvragen van vergunningen voor het organiseren van activiteiten.

Eenzaamheid tegengaan en voorkomen

53% van de volwassenen, 44% van de jongvolwassenen en 12% van de jongeren in Delft geven aan zich eenzaam te voelen. Deze zorgwekkende cijfers geven aan dat eenzaamheid een groot sociaal probleem is. Het tegengaan en voorkomen van eenzaamheid vraagt blijvende inzet. Kleine initiatieven zoals een koffieochtend, buurtbarbecue of boodschappen doen voor een buurtgenoot helpen hierin, maar het vraagt meer.

- De gemeente omarmt initiatieven van inwoners, (studenten)verenigingen of maatschappelijke organisaties die eenzaamheid tegengaan en/of voorkomen. Waar mogelijk sluiten we aan op landelijke initiatieven.

Meebouwen aan een sterke samenleving

Het CDA vindt het belangrijk dat iedereen gezien wordt door de samenleving. Daarnaast krijgt ieder kansen om mee te doen. Als CDA werken we aan een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken en waar iedereen van waarde is.

Toegang tot de arbeidsmarkt

Het CDA wil dat iedereen meebouwt aan een sterke samenleving. Immers, ieders talent telt! Het is onze taak om talenten te benutten, arbeidsparticipatie en bestaanszekerheid te verstevigen en eraan bij te dragen dat iedereen gelijkwaardig kan meebouwen. Meebouwen kan via (onbetaald) werk, stages, vrijwilligerswerk of mantelzorg. Werk zorgt niet alleen voor een inkomen, maar ook voor sociale contacten, persoonlijke groei, nieuwe ervaringen en zelfvertrouwen. Daarmee ondersteunt werk op diverse leefgebieden.

- Met de inwerkingtreding van de Participatiewet in balans op 1 januari 2026 is het volgens ons raadzaam om de *Nota Werk is het beste medicijn* uit 2019 te herijken. Voordat dit gebeurd is, zetten wij in op meer maatwerk in lijn met de wet.
- We passen de kostendelersnorm voor bijstandsgerechtigden tot 27 jaar niet meer toe.
- We zetten in op 'samenwonen op proef'.
- We passen de zoektermijn voor jongeren in de bijstand niet langer toe.
- Jongeren zonder uitkering of inschrijving bij een onderwijsinstelling worden proactief benaderd. Deze aanpak wordt verder doorontwikkeld op het mbo en in de arbeidsmarktregio.

Voor de arbeidsmarktregio zien we een tweede ambitie, namelijk de samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven versterken, waarbij oog is voor de rol die werkontwikkelbedrijven kunnen spelen. Werkse! begeleidt uitkeringsgerechtigden en zorgt voor duurzame uitstroom naar (parttime) werk. Ook inwoners die geen (recht hebben op een) uitkering hebben kunnen worden ondersteund door Werkse!. Hierin zijn de menselijke maat, iemands talenten en de kansen die de arbeidsmarkt biedt leidend.

Voor wie regulier werk (nog) geen optie is, bieden we duurzaam perspectief. Dit draagt bij aan het tegengaan van kansenongelijkheid en aan een sterkere economie.

- Wij zetten in op het verstevigen van het aantal ontwikkelbanen, beschutte en beschermde werkplekken.

- De gemeente maakt gebruik van SROI en geeft het goede voorbeeld door invulling te geven aan de banenafpraak.

Bijstandsaanvragen

- Het CDA ziet graag dat de aanvraagprocedure voor de bijstand wordt vereenvoudigd en versoepeld.
- We maken werk van het meer automatiseren van inkomensverrekening, om het niet-gebruik van voorzieningen tegen te gaan.
- Bij de bijstandsuitkeringsaanvraag wordt duidelijke voorlichting en informatie gegeven over de rechten en plichten die een bijstandsuitkering met zich meebrengt, ter voorkoming van maatregelen en oneigenlijk gebruik.
- Bij het maatregelenbeleid zetten we in op preventie ter voorkoming van fraude. Bewuste fraude en misbruik van voorzieningen wordt hard aangepakt.

Hulp bij armoede

Voor wie door eigen toedoen of tegenspoed in de armoede of schulden belandt, is zelfredzaamheid niet altijd vanzelfsprekend. Armoede en schulden kunnen leiden tot stress en gezondheidseffecten, waardoor mensen worden belemmerd in het actief meedoen in de samenleving. En dat wil het CDA tegengaan. Immers, actief meedoen ondersteunt onze inzet om te bouwen aan een sterke samenleving.

- Het armoedebeleid is barmhartig en goed toegankelijk voor inwoners in een kwetsbare financiële positie. Het CDA heeft hierbij bijzondere aandacht voor gezinnen (inclusief kinderen), ouderen en werkende armen.
- We werken aan een toegankelijk en begrijpelijk aanbod van hulp- en dienstverlening. Waar nodig brengen we meer samenhang tussen verschillende voorzieningen.
- We zorgen ervoor dat aanvraagprocessen worden vereenvoudigd en online goed vindbaar zijn. Daarbij houden we rekening met laaggeletterden en anderstaligen.
- We continueren de samenwerkingsovereenkomst met het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds.
- De Delftpas blijft, zodat actief meedoen écht mogelijk is.

- Het bereik van regelingen proberen we te vergroten door ons ook te richten op huishoudens die nog geen gebruikmaken van één van de minimaregelingen (vaak zijn dit ondernemers, werkende armen en jongeren).
- De bijzondere bijstand blijft goed toegankelijk.

Schuldpreventie

Voor het schuldenbeleid legt het CDA een actieve focus op preventief werken, vroegsignalering en schulden 'klein' houden. We streven ernaar dat met dit pakket aan acties het groeiend aantal mensen met problematische schulden zal worden teruggedrongen en dat het aantal mensen dat hulp wil ontvangen toeneemt.

- Via vroegsignalering van betalingsachterstanden van facturen voor bijvoorbeeld energie en water zorgen we dat geldzorgen geen geldproblemen worden. Zo houden we schulden 'klein'. Hiermee willen we verdere problemen, en in het ergste geval gedwongen huisuitzettingen, zoveel mogelijk voorkomen. Zeker wanneer er kinderen in het desbetreffende huishouden zijn.
- De gemeente verzorgt de begeleiding van inwoners met schulden bij het aflossen ervan en versterkt de financiële zelfredzaamheid door bijvoorbeeld het aanbieden van financiële cursussen.
- We zetten projecten zoals het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) en Eerder Melden Minder Achterstanden (EMMA) voort, en hebben daarbij extra aandacht voor jongeren en nieuwkomers. We werken aan schuldpreventie door bijvoorbeeld voorlichting en geldlessen op scholen.
- Soms kan een (be)lening uitkomst bieden. We brengen de dienstverlening van het Pandhuis en de Gemeentelijke Krediet Bank (GKB) onder de aandacht. Een GKB-lening stimuleren we uitsluitend wanneer dit inwoners met geldzorgen of -problemen duurzaam perspectief biedt.

Maatschappelijke initiatieven zoals de Voedselbank, Speelgoedbank, Kledingbank ISOFA en Schuldschulpmaatje bieden aanvullende voorzieningen aan. Naast hun reguliere inzet kunnen zij inwoners ook wijzen op gemeentelijke voorzieningen. Waar mogelijk worden deze maatschappelijke initiatieven ondersteund door de gemeente. Het CDA heeft grote waardering voor de ondersteunende inzet van kerken, diaconale organisaties en aan de kerken gelieerde maatschappelijke initiatieven (zoals SSSF, ISOFA en Schuldhulpmaatje).

Iedereen doet mee in de samenleving

Toegankelijkheid voor iedereen

Inwoners met een beperking moeten volledig mee kunnen doen in de maatschappij. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is van groot belang, maar als stad dienen we ook rekening te houden met de beperkingen die de inrichting van onze historische stad met zich meebrengen. Aanpassingen zijn vaak goed mogelijk met relatief minimale middelen, maar in sommige gevallen wegen de kosten niet op tegen het voordeel van de aanpassing. Overleg met maatschappelijke organisaties over toegankelijkheid van openbare gebouwen blijft nodig.

- De gemeente voert het VN-verdrag Handicap zoveel mogelijk uit en zorgt ervoor dat gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte voor iedereen zo goed mogelijk toegankelijk zijn.
- Sportverenigingen worden, waar nodig, geholpen bij het toegankelijk maken van de sportvoorziening.
- Bij maatschappelijk belangrijke voorzieningen is altijd parkeergelegenheid beschikbaar voor mensen met een beperking. Misbruik van deze voorzieningen wordt aangepakt.

Tegengaan van discriminatie en antisemitisme

In Delft hoort iedereen erbij. Het CDA wil daarom dat de gemeente zich actief inzet voor een omgeving waar iedereen zich veilig en prettig voelt. Voor pestgedrag, uitingen van haat of geweld op basis van afkomst, geloof, gender, seksuele oriëntatie etc. is in onze stad geen plaats en die worden daarom stevig aangepakt, zowel in het fysieke als digitale domein.

- Om acceptatie van LHBTIQ+'ers te bevorderen blijft Delft een zogenoemde Regenboogstad en worden actieplannen samen met DWH opgesteld en uitgevoerd.

Al langere tijd is het CDA zeer bezorgd over het toenemende antisemitisme. Antisemitisme moet blijvend bestreden worden vindt het CDA.

- Uitingen van antisemitisme worden stevig aangepakt.
- Wij zien in bijvoorbeeld meer aandacht voor de Holocaust en Joods leven mogelijkheden om kennis over Joden te vergroten en daarmee antisemitisme tegen te gaan. De inzet van Stichting Herinneringsstenen Delft om de (Joodse) Delftenaren die tussen 1940-1945 zijn gedeporteerd en niet zijn teruggekeerd Stolpersteine te geven waardeert het CDA enorm.

← Terug naar inhoudsopgave

- De gemeente sluit waar mogelijk aan bij de landelijke Strategie Antisemitismebestrijding 2024-2030.

Inburgering

Het CDA vindt het belangrijk dat Delftse inburgeringsplichtige nieuwkomers snel en volwaardig meedoen in onze samenleving.

- Samen met iedere inburgeraar wordt een Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie opgesteld. Hiermee zorgen we dat de inburgeraar zo snel mogelijk de Nederlandse taal leert en ondersteuning krijgt in het vinden van (vrijwilligers)werk.
- Tijdens het inburgeringsproces zorgt de gemeente voor financiële ontzorging van de inburgeraar.

Gezondheid, onderwijs en cultuur

Een gezond en vitaal Delft

Het CDA staat voor een samenleving waarin we zorgdragen voor onszelf en voor elkaar. Wij willen dat we als samenleving 'omzien naar elkaar' en ervoor zorgen dat we niet naast elkaar leven, maar met elkaar. Dit betekent dat wanneer iemand een zorgvraag heeft, we eerst kijken wat deze persoon zelf kan oplossen en of diens familie, vrienden of burens kunnen helpen. Daarmee vertrouwen we op zelfstandigheid, eigen kracht en een sociaal netwerk. Daarna kijken we welke professionele zorg er aanvullend nog nodig is. Wij vinden het belangrijk dat er 'lichte zorg' wordt ingezet waar het kan en 'zware zorg' waar het moet. Op deze manier versterken we de samenleving en dragen eraan bij dat zorg beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar blijft.



Goede kinderopvang en kwalitatief onderwijs zijn essentiële pijlers voor een samenleving waarin elk kind zich optimaal kan ontwikkelen. Ze bieden een veilige en stimulerende omgeving waarin kinderen leren, vrienden maken en zelfvertrouwen opbouwen. Het CDA gelooft in een sterke samenwerking tussen kinderopvang, scholen, ouders en de buurt en wil daarom investeren in integrale kindcentra als verbindende plek in wijken. Kinderopvang en scholen spelen naast ouders een cruciale rol in het vroegtijdig signaleren van problemen die de ontwikkeling van kinderen belemmeren. De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid en werkt samen met partners om uitdagingen zoals

kansenongelijkheid, thuiszitten en het tekort aan medewerkers aan te pakken.

Zorg, ondersteuning en gezondheid

Professionele zorg in Delft

Goede afstemming tussen zorg en hulpverlening is belangrijk om onnodige zorg te voorkomen.

- Waar mogelijk snoeien we in het aantal aanbieders en gaan we cowboy-aanbieders van zorg actief tegen. Daarbij heeft het CDA vanzelfsprekend oog voor de positie van kleine, lokale aanbieders die zorg en ondersteuning bieden.

Huisartsen zijn vaak een eerste aanspreekpunt voor vragen rondom gezondheid. Met een stad die groeit en onze inzet voor de versterking van wijken en buurten moet deze eerstelijnszorg voldoende aanwezig, toegankelijk en bereikbaar zijn.

- Met de diverse opleidingen van zorgprofessionals in de regio wordt actief gekeken naar stimuleren van het werken in de zorg door bijvoorbeeld (betaalde) stages, goede begeleiding en duidelijke informatie over de verschillende mogelijkheden binnen de zorg (zoals ouderenzorg, psychiatrie, jeugdzorg).
- De gemeente blijft zich inzetten om het aantal zorgmijders te verminderen.

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).

- We willen voorkomen dat bijstandsgerechtigden met gedwongen opname tussen wal en schip raken en daarmee verder in de problemen komen. Daarom gaat de gemeente in gesprek met relevante partners om adequate financiële ondersteuning voor deze mensen te regelen.
- Inwoners kunnen 24/7 terecht bij een centraal telefoonnummer als zij zich zorgen maken over een buurtgenoot.

Verward gedrag

Het aantal meldingen van overlast door mensen met (zeer) verward gedrag groeit nog steeds. Aanvullend op de gemeentelijke verantwoordelijkheid binnen de OGGZ, Wvvgz en Wzd wil het CDA inzet om ervoor te zorgen dat deze, vaak zorgmijdende groep, de juiste hulp krijgt. Een actief opzoekende aanpak met samenwerking tussen het medisch, sociaal en veiligheidsdomein is daarom nodig. Ook willen we de druk op het reguliere werk van de politie verminderen.

← Terug naar inhoudsopgave

- Woningcorporaties, zorgverleners en gemeente realiseren skaeve huse (scheve huizen), waar mensen met verward gedrag onder begeleiding kunnen wonen.
- Van de burgemeester vragen we diens bevoegdheden in te zetten waar mogelijk.

Jeugdzorg

De zorg voor en opvoeding van kinderen is de verantwoordelijkheid van ouders. Maar in deze belangrijke verantwoordelijkheid staan zij niet alleen. Toch zien we dat momenteel één op de zeven Delftse jeugdigen een vorm van jeugdhulp ontvangt. Dat is niet alleen een hoog aantal, het heeft ook gevolgen voor de kostenbeheersing van de jeugdzorg. Dit aantal geeft de indruk dat een grote groep jeugdigen dusdanige problemen heeft dat zij (gespecialiseerde) jeugdzorg nodig hebben.

- We zetten erop in dat wie écht jeugdzorg nodig heeft, excellente zorg ontvangt.
- We sturen op kostenbeheersing en daarom continueren we onze inzet op preventie en de aanpak om talentontwikkeling te bevorderen.

We moeten het normaal gaan vinden dat opgroeien een proces is van vallen en opstaan. We voelen ons hierin gesterkt in de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Veel ouders voelen zich schuldig als ze ondersteuning nodig hebben. We moeten blijven benadrukken dat het erom gaat ouders tools te geven waarmee ze zelf de regie houden, dat die niet door hulpverleners wordt overgenomen.

- We zetten in op preventie door de sociale omgeving van gezinnen en jeugdigen te verstevigen, door wijken te versterken en voorzieningen op niveau te brengen.
- Goede voorlichting over opvoedondersteuning kan helpen om dit onderwerp uit de taboesfeer te halen.
- Hulpverleners aan gezinnen bieden mogelijkheden tot doorverwijzen bij het vermoeden van onderliggende problemen, altijd in overleg. Een centrale casemanager per gezin kan hierbij helpend zijn.

De contouren van de CDA-inzet zien we terug in het Inkoopkader Jeugd, zoals dat in Delft en omliggende gemeenten is opgesteld. De komende periode zal het Inkoopkader worden uitgevoerd. Daarbij wil het CDA nadrukkelijk inzetten op de talenten van jeugdigen, de kracht van het gezin en de samenleving. Daarnaast moet het Inkoopkader bijdragen aan een financiële besparing.

Idealiter is de zorg en ondersteuning vanuit de gemeente tijdelijk en doelgericht. Dit is niet alleen belangrijk voor de jeugdige, maar ook voor het gezin. Het gezin is immers het fundament van een sterke samenleving.

← Terug naar inhoudsopgave

- Het familiegroepsplan blijft actief onderdeel van de Delftse Jeugdhulpaanpak. Dit plan stelt het gezin mede in staat om een haalbaar toekomstplan voor zichzelf (met hun eigen omgeving) te hebben.

Mantelzorg

Mantelzorgers vervullen een geweldige taak en zij doen dit werk vaak heel toegewijd. Daarmee brengen zij 'omzien naar elkaar' in praktijk en dat verdient waardering en ondersteuning. Mantelzorgers moeten deze taak zonder onnodige belemmeringen kunnen uitvoeren. Het CDA wil voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken.

- We organiseren goede dagopvang.
- We organiseren het tijdelijk kunnen overdragen van zorg (respijtzorg).
- We organiseren een jaarlijks moment waarop mantelzorgers in het zonnetje worden gezet om hen te bedanken voor al hun inzet.
- Er worden parkeermogelijkheden voor mantelzorgers gecreëerd binnen de bestaande mogelijkheden, bijvoorbeeld met speciale 'zorgproducten' via parkeren Delft. Dit zijn producten met een beperkte duur en redelijke kosten.
- Jongeren die een mantelzorgtaak hebben worden door scholen ondersteund door hen te behandelen zoals in een topsportprogramma.

Waardig oud worden

Het CDA wil dat mensen langer verantwoord thuis kunnen wonen. Dit vraagt om investeringen in geschikte woningen en bijbehorende voorzieningen, technische infrastructuur en innovaties zoals domotica, tilhulpmiddelen en medisch noodzakelijke apparatuur.

- Samen met de TU Delft wil het CDA verkennen hoe robotica de zorg kan ondersteunen, zodat zorgprofessionals zich zoveel mogelijk kunnen richten op de medische handelingen.

Wanneer je niet meer zelfstandig kunt wonen biedt een woonzorgcentrum uitkomst. Het CDA wil graag dat ouderen die hiermee te maken krijgen in Delft kunnen blijven.

- Wij onderzoeken of het aantal plekken kan worden uitgebreid en hebben hierbij bijzondere aandacht voor het dichtbij blijven van de partner. Dit kan bijvoorbeeld door partnerplaatsen in aanleunwoningen. Een andere optie die helpt is plaatsing in de eigen stad of directe omgeving. Hierbij kan ook overlegd worden met buurgemeenten.

Hospice

Wie in de laatste, kwetsbare fase van het leven is en niet meer thuis kan of wil wonen, verdient passende zorg en aandacht. Dit kan via bijvoorbeeld de vrijwilligers van het hospice of Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg (VPTZ).

- Het hospice zoekt een nieuw onderkomen. Mocht dit onverhoopt niet lukken, dan helpt de gemeente bij het vinden van een geschikte en duurzame locatie in een aantrekkelijke omgeving met voldoende groen- en watervoorzieningen.

Preventie

De inzet op preventie is voor het CDA een belangrijk aandachtspunt om gezondheidsproblemen vroegtijdig aan te pakken en zo de druk op de zorg te verlichten. Dit begint bij een gezonde omgeving, bijvoorbeeld door een veilige buitenruimte, en bewustwordingscampagnes rondom voeding, beweging en mentale gezondheid.

- Wij zetten de bestaande preventieprogramma's die mensen ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes voort.
- De gemeente speelt een actieve rol in het bevorderen van gezondheid op scholen, in wijken en in het verenigingsleven.

Alcohol- en drugsgebruik

Bewustwording rondom de gevaren van alcoholgebruik vindt het CDA van belang. Wij waarderen de inzet die de Stichting Jeugd en Alcohol pleegt door zich bezig te houden met (in)directe schade van alcohol op het zich ontwikkelende kind.

- Het akkoord Verantwoord alcoholgebruik door Delftse studenten wordt verlengd.
- De voorlichting door onder meer studenten- en sportverenigingen wordt versterkt.
- Happy hours in de horeca worden niet toegestaan en horecabedrijven die alcoholische dranken aan minderjarigen schenken worden bestraft.

Uit recente data van de GGD Haaglanden blijkt dat 50% van de jongvolwassenen in Delft het afgelopen jaar drugs gebruikten (tegenover 39% in Haaglanden). We moeten af van de normalisering van drugs(gebruik).

- Ook hier versterken we voorlichting.
- Er komen geen nieuwe coffeeshops bij in Delft.
- Wanneer er een coffeeshop verdwijnt, komt er ook geen nieuwe voor in de plaats.

Met deze inzet wil het CDA niet alleen gezondheid bevorderen, maar ook overlast voorkomen.

Zorg voor dak- en thuislozen

Door een ingrijpende gebeurtenis in je leven, kan het zijn dat je plotseling op straat staat en niet de mogelijkheid hebt een huis te huren of te kopen. We zien een groeiende diversiteit in mensen die dakloos zijn. Enerzijds is er sprake van meerdere problemen bij mensen, waardoor huidige opvangvoorzieningen minder passend zijn. Anderzijds gaat het om situaties waar enkel een huisvestingsprobleem aan de orde is.

- Het CDA wil huisuitzettingen voorkomen en een duurzame oplossing voor mensen die dak- en/of thuisloos geraakt zijn. Dit betekent dat we waakzaam zijn op te veel vormen van opvang.
- De gemeente continueert de samenwerking met KesslerPerspectief en de woningcorporaties.
- Ook de inzet van regiogemeenten en organisaties op het gebied van welzijn, zorg en veiligheid zijn nodig om dakloosheid integraal en effectief aan te pakken.
- We sluiten aan bij de ETHOS-definitie van vormen van dakloosheid om hen die geen veilig eigen (t)huis hebben goed in beeld te brengen.

Een warm en veilig thuis

Familie en gezin zijn voor veel van onze inwoners de plek waar je je thuis, gezien en geliefd voelt. Een sterke samenleving begint in die veilige en warme omgeving thuis. Voor veel (jonge) gezinnen is het dagelijks leven topsport. Thuis is het vaak spitsuur, met weinig tijd voor elkaar, voor jezelf en de wereld om je heen. Het CDA staat voor gezinnen en knokt in het bijzonder voor hen. Zij zijn het fundament van een sterke samenleving.

We zetten ons juist daarom ook in om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan en te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door preventie, interventies en verbeterde samenwerking tussen ketenpartners.

- Ketenpartners van onder meer de gemeente, GGD Haaglanden en Veilig Thuis zijn goed getraind om te kunnen signaleren en adequaat te handelen.
- Ketenpartners zijn goed bereikbaar en werken intensief samen met andere professionals die goed toegerust zijn voor het belangrijke werk dat zij doen.

Het is verdrietig wanneer ouders uit elkaar (dreigen te) gaan. Om ervoor te zorgen dat gezinnen -ook in een veranderde gezinssamenstelling- zo sterk mogelijk blijven, is het fijn dat kinderen een buddy kunnen krijgen.

← Terug naar inhoudsopgave

- De gemeente ondersteunt bij het maken van een ouderschapsplan en het doorverwijzen voor huwelijksmediation.
- We vergoeden de eigen bijdrage bij kinderopvang op grond van sociaal medische indicatie (SMI) voor gezinnen met een inkomen tot aan de bijstandsnorm. Hierdoor kunnen meer gezinnen die in een sociaal-medische noodsituatie zitten, gebruikmaken van kinderopvang, zonder dat dit financiële zorgen tot gevolg heeft. Dit komt zowel de ontwikkeling van de kinderen ten goede als dat het de ruimte biedt voor ouders om te werken aan een duurzame oplossing.

Sport en bewegen

Sport en bewegen bevordert de fysieke en mentale gezondheid, brengt mensen (van alle leeftijden) samen en draagt bij aan gemeenschapszin. Daarmee is sport en bewegen een belangrijke pijler onder de versterking van de samenleving voor het CDA. Hierbij zijn sportverenigingen en sportaccommodaties onmisbare ontmoetingsplekken. Diverse sportverenigingen maken gebruik van accommodaties die opgeknapt en/of verduurzaamd moeten worden in de komende jaren.

- De gemeente ondersteunt sportverenigingen met kennis en advies voor de verduurzaming van de accommodaties.

Daarnaast vinden we dat sporten en bewegen vanzelfsprekend moet zijn voor alle inwoners. Een kleine portemonnee mag hierin geen belemmering zijn.

- We steunen het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Zo zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk inwoners actief werken aan hun gezondheid en deel kunnen uitmaken van een vereniging, een gemeenschap.
- Om de gemeenschapszin te stimuleren en onderlinge ontmoeting te vergroten, zetten we in op verdere verbinding tussen studenten en niet-studenten in Delft. Via sport zien wij daarvoor mogelijkheden, bijvoorbeeld wanneer zij sportaccommodaties delen. Waar mogelijk stimuleert de gemeente dit.

Naast het sporten in verenigingsverband of op een accommodatie kan bewegen in de openbare ruimte ook bijdragen aan gezondheid en ontmoeting.

- Bij de herinrichting van de buitenruimte kijken we of deze zo kan worden ingericht dat deze uitnodigt om ook te bewegen.
- Omdat ruimte schaars is in onze stad zetten we in op de mogelijkheden van gecombineerde sportfaciliteiten en dubbel ruimtegebruik.
- Zwemmen is een belangrijk onderdeel van recreatie. Schoon en toegankelijk open zwemwater is al jaren een probleem. In samenwerking

← Terug naar inhoudsopgave

met onder meer het Hoogheemraadschap zetten we in op een duurzame oplossing hiervoor.

- Momenteel wordt onderzocht of het realiseren van een openlucht-zwembad mogelijk is. Afhankelijk van dit onderzoek wil het CDA nagaan of er mogelijkheden zijn om omliggende gemeenten te betrekken voor de verdere realisatie hiervan.

Een lerend Delft

Voor het CDA is de vrijheid van onderwijs, zoals vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet, een groot goed. Het geeft namelijk een mogelijkheid om bijzondere scholen op te richten waar les wordt gegeven vanuit een godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Naast de opvoeding thuis door ouders/verzorgers, is (ook deze vorm van) onderwijs belangrijk voor kinderen en jongeren om met voldoende bagage de toekomst in te stappen. Het CDA wil dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen.

Bij de oprichting van nieuwe scholen is het zaak dat deze ook op de middellange termijn levensvatbaar zijn en voldoen aan de geldende regels. Toezichthouders en inspectie toetsen hierop.

De komende jaren moeten veel schoolgebouwen worden vernieuwd en/of gerenoveerd. Deze opgave moet financieel verantwoord worden uitgevoerd, met als doel toekomstbestendige onderwijshuisvesting te realiseren. Voor ons betekent dit dat (financiële) risico's goed worden afgewogen en de huisvesting zelf toegankelijk is en aan de eisen van de huidige tijd voldoet. Daarnaast helpen voldoende groenvoorzieningen en water in de nabije omgeving van de school ook bij leerprestaties.

Kansengelijkheid

Om kansengelijkheid te bevorderen pakken we onderwijsachterstanden aan.

- Waar nodig stimuleren we het gebruik van voorschoolse educatie, zodat peuters en kleuters beter voorbereid aan groep 1 beginnen. Zo stimuleren we kansengelijkheid en versterken we gezinnen (zie ook paragraaf laaggeletterdheid).
- We maken werk van schooluitval en verzuim. Samenwerking tussen scholen, jeugdhulp en maatschappelijke partners die zich richten op jongeren en hun ouders/verzorgers helpt hierbij. Net als een versterking van de leerplicht.

Ook in het aandacht geven aan omgaan met geld en relaties ziet het CDA een mogelijkheid om kansengelijkheid te versterken. De brugfunctionaris kan ook de nodige ondersteuning bieden, bijvoorbeeld aan kinderen die het zwaar hebben zodat zij snel en adequate hulp kunnen krijgen.

Middelbaar beroeps- en praktijkonderwijs

Ruim 30% van de inwoners van Delft heeft een opleiding op (v)mbo-niveau of vergelijkbaar. Zowel ROC Mondriaan als Scholencombinatie Delfland leiden mensen op in techniek, zorg, recreatie, horeca en economie. Zij vervullen vaak een vitaal beroep en zijn van essentieel belang voor Delft. Daarom zetten wij voor hen in op voldoende mogelijkheden om zich optimaal te ontwikkelen. In dit kader verdient de samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven (onder meer SmartMakers Delft) ook verdere verdieping.

- Begin 2026 wordt de wet Van school naar duurzaam werk ingevoerd. Deze wet versterkt de samenwerking tussen de gemeente en het mbo-onderwijs en geeft een goede basis om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. De gemeente geeft actief uitvoering aan deze wet. Dit draagt eraan bij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen.
- Delft stimuleert lokale ondernemers waar mogelijk om stageplekken te bieden aan mbo'ers.

Hoger onderwijs

De Technische Universiteit Delft is en blijft een van de belangrijkste partners van de gemeente. Maar ook de Haagse Hogeschool en Hogeschool InHolland zijn relevante partners, mede vanwege de vestigingen die zij in onze stad hebben. Een periodieke ontmoeting tussen politiek en onderwijsbestuurders kan helpen om vanuit gezamenlijkheid te werken aan opgaven in de stad.

Verbonden met elkaar

Studenten aan mbo-, hbo- en wo-instellingen in Delft vormen een wezenlijk onderdeel van de Delftse samenleving. Zij dragen ook bij aan de levendigheid, gezelligheid en sfeer in de stad. Initiatieven die worden genomen, zoals studenten en ouderen die aan elkaar gekoppeld worden om eenzaamheid tegen te gaan, activiteiten in de decembermaand en klussen bij mensen die niet over een sociaal netwerk beschikken, zijn waardevol en verdienen waardering. Nieuwe initiatieven die ontmoetingen tussen studenten en niet-studenten stimuleren moedigt het CDA van harte aan.

Laaggeletterdheid aanpakken

Goed kunnen lezen, schrijven en rekenen helpt bij het vinden van een baan, het begrijpen van recepten en instructies en in de dagelijkse omgang. Met andere woorden: beheersing van taalvaardigheden ondersteunt in het actief kunnen meedoen in de samenleving. Ook draagt het bij aan zelfstandigheid, goede gezondheid en sociale contacten. Volgens recent onderzoek van de Stichting Lezen & Schrijven (2024) is in Delft ongeveer 12% van de inwoners laaggeletterd. Het CDA wil daarom laaggeletterdheid aanpakken. We moeten ervoor zorgen dat kinderen en hun ouders/verzorgers al vroeg met onze taal in aanraking komen.

- We stimuleren toeleiding naar voorschoolse educatie waar nodig. Dit zorgt er niet alleen voor dat jonge kinderen dezelfde kansen krijgen, maar

← Terug naar inhoudsopgave

het biedt ook de kans voor ouders om zich te ontwikkelen. Zo zorgen we voor een dubbel effect voor het gezin, waardoor gezinnen versterkt worden.

- Bibliotheek DOK is een belangrijke partner van de gemeente én aanjager in het aanpakken van laaggeletterdheid en het bevorderen van lezen. Bijvoorbeeld via de Vindplaatsen, Taalmaatje en Zomerlezen. De herziene Bibliotheekwet is dan ook een welkome verandering.

De bibliotheek vervult in onze stad een onmisbare sociale, educatieve én preventieve rol – van het tegengaan van laaggeletterdheid tot het bevorderen van digitale vaardigheden en het ondersteunen van de inburgering van nieuwkomers.

Een cultureel Delft

Kunst en cultuur maken het leven leuk, ze creëren een plek om samen te komen en dragen bij aan onderlinge ontmoeting. Daarnaast zorgen ze voor ontspanning, meer zelfkennis en meer zelfontplooiing.

- In de stad maken we poëzie en kunst zichtbaar. We zoeken naar ruimte of plekken waar we Delftse kunst zichtbaar kunnen maken in het straatbeeld.
- Kleinschalige initiatieven zijn belangrijk voor een breed cultuuraanbod. De gemeente zet zich in om deze ideeën mogelijk te maken.
- Amateurkunst, culturele verenigingen en de VAK verdienen blijvende ondersteuning vanuit de gemeente, bijvoorbeeld bij het zoeken naar geschikte oefenruimte of kleine podia.

Een goed aanbod!

Delft kent creatieve geesten die doen aan cultuurontplooiing. Er is echter nog ruimte voor meer kunstenaars en plekken waar gewerkt wordt aan een bloeiend cultureel leven. Inzet voor komende periode is om ruimte te bieden voor jonge cultuurmakers en initiatieven. Hierbij is ook oog voor de hedendaagse vormen van cultuur, bijvoorbeeld via festivals.

Bij optredens in de binnenstad komt er een divers publiek de stad in. Mensen genieten van samen luisteren naar muziek en het samenkomen. Het CDA vindt het belangrijk dat dit plaats blijft vinden. Het cultuuraanbod is nu vaak te vinden in de binnenstad. Het CDA ziet graag meer cultuuraanbod verspreid over de stad.

- De gemeente moet meer focussen op het faciliteren van culturele initiatieven in de andere wijken dan de binnenstad.

Het CDA vindt het belangrijk dat er cultuuraanbod is voor iedereen. In het bijzonder blijven we aandacht vragen voor (eenzame) senioren.

← Terug naar inhoudsopgave

- De gemeente kijkt samen met ouderen- en cliëntenorganisaties of het huidige cultuuraanbod in Delft voldoende aantrekkelijk en toegankelijk is voor deze doelgroep en zo nodig stimuleert ze dat er ook voor (eenzame) ouderen voldoende toegankelijk cultuuraanbod is.

Evenementen zijn een belangrijk onderdeel van de stad, wel kunnen deze een flinke belasting leggen op omwonenden.

- Niet alle evenementen dienen op dezelfde plek te zijn. De last moet evenwichtig verdeeld worden. Om deze reden kijkt de gemeente naar meer plekken waar evenementen plaats kunnen vinden.

Theater De Veste

Het huidige gebouw van theater De Veste is aan het eind van de technische levensduur. Met wat kunst- en vliegwerk kan het nog enige tijd in stand worden gehouden, maar komende jaren moet nagedacht worden over een structurele oplossing. Sloop van het huidige theater en nieuwbouw al dan niet op dezelfde plek is een optie, maar dit zal tientallen miljoenen euro's aan investeringen vragen, mogelijk zelfs meer dan honderd miljoen euro. Investerings in een groot nieuw theater gaan daarmee ten koste van het cultuuraanbod in de rest van de stad. We realiseren ons dat Delft ook midden in een regio ligt met een groot theateraanbod dat goed bereikbaar is met het openbaar vervoer, met de fiets of met de auto.

- De komende raadsperiode wordt eerst een degelijke analyse van het regionale aanbod en de regionale vraag naar theatervoorzieningen uitgevoerd. Wat is er nodig om inwoners van Delft een goed theateraanbod te kunnen bieden en in hoeverre voorzien theaters in de regio al aan deze wensen? Maar ook omgekeerd: waarnaar zijn inwoners van de regio op zoek als het gaat om extra theateraanbod in Delft? Met welk aanbod kunnen we mensen uit de regio verleiden om naar een theater in Delft te gaan, in plaats van in hun eigen woonplaats?
- Bij dit onderzoek wil het CDA ook dat er gekeken wordt naar de mogelijkheid van een Delfts theater dat zich meer richt op een niche, bijvoorbeeld wetenschap in samenwerking met de TU Delft en de hogescholen.

Alle mogelijke uitkomsten van zo'n onderzoek zijn voor het CDA Delft in de komende periode bespreekbaar: van volledige nieuwbouw van een groot en modern theater in Delft tot het investeren in een kleiner niche-theater en in goede verbindingen naar theaters in de directe nabijheid van Delft.

- We vinden het belangrijk dat we financiële ruimte overhouden om te kunnen blijven investeren in cultuur in de wijken.

Het CDA Delft wil zo een realistische ambitie voor het theater in Delft formuleren die recht doet aan zowel de behoeften van de inwoners als de

← Terug naar inhoudsopgave

financiële draagkracht van de gemeente. Op die manier kunnen we voor Delft een uitwerking kiezen die ook echt wat toevoegt voor Delftse inwoners en voor inwoners in de regio.

Delfts erfgoed

Delft heeft een rijke geschiedenis. Dit is het erfgoed van alle Delftenaren. Als stad moeten we hier blijvend oog voor hebben. De musea, historische gebouwen maar ook de wijken vertellen het verhaal van Delft. Voor de Delftenaren gaan we deze geschiedenis meer zichtbaar maken. Dit doen we door een verhaal van de stad te ontwikkelen. Hierbij is ook aandacht voor de verschillende wijken met hun eigen verhaal.

De historie van Delft is méér dan de bekende plekken zoals de Nieuwe Kerk, De Porceleynse Fles en het Prinsenhof. Alle straten en huizen samen maken onze stad bijzonder.

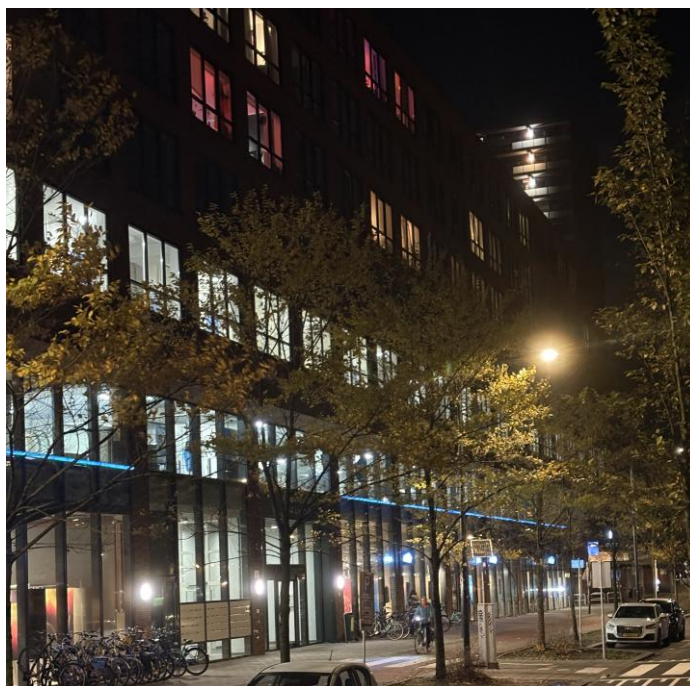
- De gemeente blijft zorgdragen voor het cultureel erfgoed in de stad. Dit moet zorgen voor een goed uiterlijk van de stad waar de historie zichtbaar wordt.

De Delftse historie is niet alleen van de stad, maar van heel Nederland. Monumentale musea zoals de Nieuwe en Oude Kerk en het Prinsenhof krijgen daarom de ruimte in de stad om hun verhaal goed te vertellen. Dit doen we door de zichtbaarheid te vergroten om daarmee ook de verbinding met de inwoners van de stad te zoeken. Delftse musea dragen hierdoor bij aan het zichtbaar maken van de historie en bijzonder werk uit Delft voor een groot publiek.

Werken en ondernemen

Een bedrijvig Delft

Wij geloven dat een sterke economie een samenleving mogelijk maakt waarin iedereen een kans krijgt om zich te ontwikkelen en bij te dragen. Door te werken zijn mensen in staat hun talenten te ontwikkelen en in te zetten, en verdienen ze geld voor hun levensonderhoud. Het is voor het CDA wel essentieel dat de economie niet alleen draait om zoveel mogelijk winst, maar ook om het welzijn van de hele samenleving, met daarbij bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.



Lokaal ondernemerschap

Het CDA wil de lokale economie en werkgelegenheid laten floreren. Wij zijn trots op de in Delft gevestigde bedrijven, onze lokale mkb'ers en familiebedrijven. Ondernemers vormen de motor van de lokale economie. Zij dragen bij aan de bedrijvigheid en levendigheid van Delft en maken Delft daarmee aantrekkelijk. Daarom moeten bedrijven de ruimte krijgen om te kunnen ondernemen.

← Terug naar inhoudsopgave

- De gemeente Delft draagt zorg voor een goed vestigingsklimaat voor (startende) ondernemers. Hierbij is er expliciete aandacht voor scale-ups: startende bedrijven die aan een volgende fase toe zijn.
- De gemeente Delft maakt optimaal gebruik van onze universiteit en twee hogescholen en ondersteunt de uitwisseling en toepassing van aanwezige kennis en ervaring.
- De gemeente Delft heeft oog voor ambachtelijke bedrijven en het traditionele mkb, en neemt zoveel mogelijk onnodige belemmeringen en regelgeving weg.

Gemeentelijke aanbestedingen

Lokale producenten en lokaal ondernemerschap zijn belangrijk en maken ons trots op onze eigen stad. Wij geven lokale producenten dan ook de ruimte om te blijven ondernemen.

- Voor zover mogelijk geeft de gemeente bij aanbestedingen voorrang aan lokale en duurzame bedrijven, en zijn aanbestedingen mkb-vriendelijk.
- Met bedrijven die zich niet houden aan de Europese 'antiwegkijkwet', een richtlijn van de Europese Unie die grote bedrijven verplicht om de negatieve effecten van hun bedrijfsactiviteiten op mensenrechten en milieu aan te pakken, wordt samenwerking door de gemeente beëindigd.

Arbeidsparticipatie

Gemeente en bedrijfsleven hebben elkaar nodig bij belangrijke vraagstukken zoals duurzaamheid, werkgelegenheid en arbeidsparticipatie.

- De gemeente stimuleert dat overheid, bedrijfsleven, onderwijs en andere organisaties afspraken maken bij het aanstellen van mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt en het aantal stage- en leerplekken en de begeleiding van deze mensen.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid van winkels en bedrijven is essentieel. Werknemers, klanten en leveranciers moeten in staat zijn hun werk of het bedrijf waar ze wat willen kopen te bereiken. Uiteraard is het het beste als klanten en werknemers zoveel mogelijk lopend, met de fiets of met het ov reizen, maar we realiseren ons dat een goede bereikbaarheid met de auto voor veel bedrijven essentieel is.

- Het CDA pleit voor goed bereikbare en goed aangegeven P+R-locaties aan de randen van de stad met goed openbaar vervoer naar de binnenstad als ze zich niet op loopafstand bevinden. Net als in bijvoorbeeld Leiden kunnen binnenstadondernemers hier ook een actieve rol in spelen, waarbij de gemeente faciliteert. Hiermee worden ook de soms overvolle parkeergarages ontlast.

- Een goede bereikbaarheid kan soms betekenen dat naar een andere locatie moet worden gekeken, wanneer laden en lossen te veel een beperking oplevert. De gemeente Delft is hierin een actieve partner, die meedenkt en meebeweegt met de betrokken ondernemer(s).

Retail

In de volgende collegeperiode zal een nieuwe retailvisie worden opgesteld. Deze visie moet niet alleen vergezichten bevatten, maar ook concrete voorstellen voor uitvoering. Belangrijk is verder dat de retailvisie zich richt op de hele stad en niet alleen op de binnenstad.

- Het CDA wil kleinschalige bedrijvigheid in de wijken stimuleren en buurtwinkelcentra behouden. Bij herinrichting van wijken kijkt de gemeente naar de mogelijkheden hiervoor. Ook de grotere winkelcentra buiten de binnenstad, zoals In de Hoven en Leeuw & Stein, moeten goed bereikbaar blijven voor klanten en leveranciers.

Een kwalitatief goed en divers winkelaanbod in Delft is belangrijk. Niet alleen grote ketens, maar ook kleine winkels moeten een plek hebben in de Delftse winkelgebieden. Samen met ondernemers gaat de gemeente aan de slag met het tegengaan van leegstand in winkelgebieden.

- De gemeente Delft ziet toe op de inrichting van de winkelgebieden. Deze moeten aantrekkelijk, groen en schoon zijn.
- Het CDA wil leegstaande winkelpanden ook inzetten om startende en kleine ondernemers te huisvesten, bijvoorbeeld nieuw opkomende groepen als de ambachtelijke kleinschalige maakindustrie. Aan de randen van de binnenstad is ombouw van winkelpanden tot woningen een optie.

Werkgelegenheid

De gemeente heeft de taak om Delft een aantrekkelijke vestigingsplaats te laten zijn voor bedrijven. Het CDA ziet bij voorkeur een groei van de werkgelegenheid in Delft, en waar dit niet mogelijk is in de regio.

- Als er geen ruimte is voor lokale groei, dan dient regionale groei samen met de omliggende gemeenten onderzocht te worden. Als regio kunnen we elkaar dan versterken met werkgelegenheid.
- Delftse bedrijven moeten kunnen groeien. Als stad kijken we samen met de TU Delft hoe we groeiende (hightech)bedrijven blijvend kunnen ondersteunen. Het innovatiedistrict Delft speelt hierin een belangrijke rol. Als gemeente proberen we hiermee talent in de stad vast te houden. Een groeiend aantal woningen zorgt dan ook voor de groei in lokale werkgelegenheid.

Toerisme en de (binnen)stad

Delft heeft een schitterende historische binnenstad, die jaarlijkse door grote aantallen toeristen bezocht wordt. Maar de binnenstad is niet alleen een openluchtmuseum enkel gericht op toeristen. De binnenstad is ook een woonwijk waar zo'n twaalfduizend Delftenaren wonen en een winkelgebied waar nog meer Delftenaren regelmatig hun boodschappen doen. Toerisme blijft binnen de kaders uit de Visie Toerisme Delft 2030 en mag niet het centrum overnemen.

- De gemeente monitort voortdurend de balans tussen bezoekers en bewoners. Investeren in een divers winkelbestand, parkeermogelijkheden, winkelbevoorrading en het voorkomen van oplopende kosten voor met name kleinere ondernemers is hierbij een essentiële voorwaarde.
- CDA Delft pleit voor een (tijdelijk) quotum voor nieuwe horecaondernemingen en kapsalons.

Toeristen bezoeken Delft vooral om onze rijke geschiedenis, kleinschaligheid en de uitstraling van de stad. Naast dagjesmensen zijn vooral toeristen die ook in Delft overnachten van groot belang. Zij maken meer gebruik van de horeca, hotels, culturele voorzieningen en winkels. Het is daarom nodig dat Delft een aantrekkelijke stad voor zowel zakelijke reizigers als toeristen is. Idealiter zijn bezoekers aan Delft wel goed gespreid in tijd en plaats.

- De hoogte van de toeristenbelasting wordt in overleg met de sector bepaald.

Nette en toegankelijke openbare ruimte

Voor onze inwoners en toeristen wil het CDA een nette openbare ruimte. Een overdaad aan posters, stickers en banners ontnemt het zicht op de gebouwen en ruimte waar we als Delftenaren en Delvenaren juist zo trots op mogen zijn.

- CDA Delft wil geen ontsierende reclame-uitingen boven de straten en grachten.
- Verder pleit CDA Delft ervoor dat illegaal aangebrachte graffiti, reclameboodschappen op de openbare weg en een wildgroei aan stickers op verkeerspaaltjes, lantaarnpalen etc. worden verwijderd. Het CDA wil dat de aanbrengrer of opdrachtgever de rekening voor het verwijderen betaalt.
- Het CDA kijkt kritisch naar winkelreclame in de binnenstad. Verlichte winkel- en reclameborden zijn vaak onnodig. Het CDA Delft wil de gemeente laten onderzoeken op welke manier we deze lichtvervuiling tegen kunnen gaan.
- De gemeente zet in op het vergroenen van versteende plekken in de stad. Nu de Gasthuisplaats definitief heringericht wordt, wil het CDA dat

← Terug naar inhoudsopgave

andere versteende plekken (waaronder bijvoorbeeld de Achtersack) ook worden aangepakt.

- Uitbreiding van het autoluw-plus-gebied moet in een tempo gaan dat de stad aankan. Dat betekent dat er voor bewoners én voor bezoekers van onze binnenstad voldoende betaalbare parkeeralternatieven op loopafstand moeten zijn. Het is noodzakelijk dat winkels en restaurants bevoorraad blijven worden. Hierbij moet wel gelet worden op slecht parkeren en het blokkeren van wegen. De gemeente onderzoekt hoe dit transport verbeterd kan worden.

Een duurzame stad

Het CDA Delft gelooft in een stad waarin duurzaamheid vanzelfsprekend is. Een stad waar we energie besparen, schone lucht inademen, groen omarmen en bewust omgaan met onze leefomgeving. Niet omdat het moet, maar omdat we onze kinderen en kleinkinderen een leefbare toekomst gunnen.

Tegelijk merken we nu al gevolgen van klimaatverandering. Hoewel het onze plicht is klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken door duurzaam te leven, is het ook noodzakelijk om ons voor te bereiden op een stad waar het in de toekomst warmer en droger is, en waar vaker dan we nu gewend zijn extreme buien kunnen voorkomen.

Duurzaamheid begint bij de samenleving zelf. Of je nu energiebesparende maatregelen neemt in je huis, je afval netjes scheidt, of kiest voor elektrisch vervoer – jouw inzet telt. De gemeente moet daarom niet dwingen, maar inspireren, ondersteunen en samenwerken. We maken de energietransitie eerlijk en haalbaar voor iedereen, juist ook voor huishoudens met een kleinere portemonnee.

Energietransitie

Delft heeft de afgelopen jaren al flinke stappen gezet om in 2050 energieneutraal te zijn, en het CDA heeft deze maatregelen altijd gesteund. Ook de komende jaren moet er flink verder gewerkt worden aan de ambitie om in 2050 alle energie, zowel elektriciteit, warmte als energie nodig voor verkeer en vervoer, duurzaam te laten zijn. Dat betekent overigens niet per se dat alle in Delft gebruikte energie ook op het grondgebied van Delft moet zijn opgewekt.

- Het CDA vindt dat de verduurzamingsopgave op een realistische en eerlijke manier moet worden aangepakt. Dit realisme moet continu zijn weerslag vinden in plannen, ambities en financiële onderbouwingen.
- Duurzame energie moet voor iedereen haalbaar én betaalbaar zijn, ook voor de mensen met een lager inkomen. Ook zij moeten profiteren van de energietransitie. Eventuele subsidies of andere vormen van ondersteuning vanuit de gemeente of het Rijk komen daarom bij voorkeur bij hen terecht.

Het CDA gelooft in duurzaamheid van onderaf waar mogelijk.

- De gemeente ondersteunt mensen, verenigingen, bedrijven en initiatieven die zelf met ideeën komen die echt helpen om Delft meer energieneutraal te maken. Dit hoeft natuurlijk niet altijd met een financiële bijdrage, want vaak is goed advies en een meewerkende of faciliterende houding van de gemeente voldoende.
- De gemeente wijst actief op mogelijkheden, door met regelgeving duurzame oplossingen te bevorderen boven vervuilende alternatieven en door zelf het goede voorbeeld te geven.

Warmtenet

Afgelopen jaren is begonnen met de aanleg van het Warmtenet Delft. De komende jaren zullen meer woningen op dit warmtenet worden aangesloten. Het CDA steunt verdere groei van het warmtenet, mits elk besluit tot uitbreiding wel gepaard gaat met een degelijke financiële onderbouwing van de kansen en risico's. Zo houden we de energietransitie ook betaalbaar.

Maatregelen om de energietransitie te bevorderen vragen om forse uitbreidingen in ons elektriciteitsnet. Dit komt omdat we steeds meer elektriciteit gaan gebruiken, ook om gebouwen te verwarmen of te koelen en voor ons vervoer. Ook wordt er steeds meer zonne-energie opgewekt op daken van woningen, op zonnige dagen vaak veel meer dan de woningen zelf verbruiken. De kosten van uitbreiding van ons elektriciteitsnet zijn voor het netbedrijf Stedin, waarvan de gemeente een van de aandeelhouders is.

- Het CDA ziet uitbreiding van ons elektriciteitsnet als onvermijdelijk. Dat betekent dat er in onze stad de komende jaren veel gegraven gaat worden en dat er her en der elektriciteitskasten en -huisjes worden bijgeplaatst. Hierbij heeft de gemeente steeds oog voor eventuele overlast en wordt tijdig en adequaat door betrokken partijen gecommuniceerd over aard en duur van de overlast.

Verduurzaming van woningen

Het is belangrijk om de bestaande woning- en gebouwenvoorraad te verduurzamen. Om dit te bereiken moeten ook bewoners van goedkopere koop- en (sociale) huurwoningen met hoge energierekeningen kunnen profiteren van duurzaamheidssubsidies.

- Delft gebruikt de middelen die het kan krijgen uit het Nationaal Isolatieprogramma zoveel mogelijk voor bovenstaande groep bewoners. Zo bevorderen we verduurzaming en leefbaarheid in wijken en bestrijden we energiearmoede.
- De gemeente gaat op wijkniveau aan de slag met eigenaren en corporaties en zorgt daarbij voor een goede koppeling tussen de landelijke subsidieregelingen en de lokale initiatieven zoals de energiecoaches en het regionale energieloket.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptief bouwen moet verder worden gestimuleerd. Zo houden we de stad leefbaar en voorkomen we hoge kosten in de toekomst. De gemeente moet heldere handreikingen voor de bouwers hebben waaraan nieuwbouw in Delft moet voldoen.

Daarnaast is het CDA voorstander van meer groen in de wijken. Meer groen zorgt voor meer woon- en werkplezier, bevordert gezondheid en vermindert overlast van weersomstandigheden.

- Het beleid van de laatste jaren, waarin een groot aantal bomen is geplant, wordt voortgezet. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte zetten we zoveel mogelijk in op minder verharding van oppervlakte en waar dat wel nodig is, kiest de gemeente voor waterdoorlatende bestrating.
- We stimuleren dat bewoners geveltuinen aanleggen en hun tuin 'vergroenen'.

Om klimaatadaptatie te bevorderen, werkt de gemeente nauw samen met het Hoogheemraadschap van Delfland, bijvoorbeeld bij het verstrekken van regentonnen aan huishoudens of bij het groenblauw inrichten van buurten.

Luchtkwaliteit

Delft ligt tussen de A13 en de A4, twee van de drukste snelwegen van Nederland. Dit heeft gevolgen voor de luchtkwaliteit en geluidshinder in Delft. Daarom zet het CDA Delft in op meerdere fronten:

- De gemeente moet bij Rijkswaterstaat pleiten voor duurzaam asfalt op de snelwegen langs Delft, waaraan ook de TU Delft en TNO werken. Zo zorgen we voor een betere luchtkwaliteit en minder geluidshinder. Ook andere initiatieven, zowel landelijk als lokaal, die geluidshinder tegengaan en luchtkwaliteit verhogen, ondersteunt en faciliteert de gemeente Delft.
- Elektrisch vervoer draagt bij aan beperking van de uitstoot van fijnstof. Wij stimuleren de uitbreiding van de inzet van elektrische bussen. Door voldoende openbare laadpalen te realiseren stimuleren we de overgang naar elektrische auto's.
- Vanaf 2030 staan we enkel elektrische scooters toe in de stad.
- Als inwoners hun auto langs de straat willen opladen met zonnepanelen, omdat ze niet op hun eigen erf kunnen parkeren, moet de gemeente via veilige kabelgoottegels oplaadruimte voor de deur faciliteren.

Biodiversiteit

Om de biodiversiteit te stimuleren wil het CDA een natuurvriendelijker beheer en onderhoud van ons openbaar groen. We denken aan ecologisch bermbeheer en het behoud van linten: stromen bloemen en planten langs bermen, plantsoenen en slootkanten. We streven naar een gevarieerde flora en fauna, waarbij inheemse bomen, struiken en planten de voorkeur verdienen. Water,

groen en innovatie kunnen hand in hand gaan om dit op te vangen. Goede ideeën, ook van bewoners, moeten hierbij een kans krijgen.

Afvalbeleid

Het CDA Delft heeft zich sinds we in Delft afval gescheiden inzamelen ingezet voor een systeem van nascheiding van pmd-afval (plastic, metaal en drankpakken). Nascheiding, waarbij het pmd-afval pas in de fabriek gescheiden wordt van het restafval, wordt steeds goedkoper en duurzamer, en is voor onze bewoners ook makkelijker.

Afgelopen periode is mede dankzij het CDA Delft door de gemeenteraad besloten om voor de binnenstad en wijken met vooral hoogbouw inderdaad over te gaan naar nascheiding van pmd-afval. Alle ondergrondse pmd-containers worden vervangen, en in deze wijken mag pmd straks weer gewoon bij het restafval.

Het CDA steunt de lijn om in buurten waar de woningen een eigen minicontainer hebben voorlopig wel pmd gescheiden te laten inleveren, omdat onderzoek heeft aangetoond dat dat op dit moment voordeliger is. Wel houden we de kosten en baten nauwlettend in de gaten. Als de balans doorslaat naar nascheiden, gaan we alsnog hiernaar over.

- In de zomermaanden moeten de groene containers wekelijks worden gelegegd om ongedierte (denk aan ratten en maden) en stank te voorkomen.

Zwerfafval

Zwerfafval en illegale dumpingen van afval rondom ondergrondse containers zorgen nog steeds voor overlast, stank en vervuiling van de openbare ruimte. Volgens CDA Delft kan dit op verschillende manieren worden opgelost:

- Daar waar dit veroorzaakt wordt door te weinig of te kleine ondergrondse containers, moet de capaciteit van de containers vergroot worden.
- Het CDA pleit voor handhaving op beruchte afvaldumpplekken.

Het oppervlaktewater is geen afvalcontainer. Het water draagt bij aan een goed leefklimaat en we dragen ook zorg voor het onderwaterleven. Daarom wil het CDA dat de gemeente, in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland, nagaat hoe het oppervlaktewater optimaal schoongehouden kan worden.

Wonen en verkeer

Een thuis in Delft

Wonen is meer dan een dak boven je hoofd. Wonen is het fundament van een goed leven. Het is de plek waar je thuiskomt, waar je je thuis voelt, leeft, groeit en tot rust komt. Maar ook waar je een gezin start. Voor het CDA Delft is wonen daarmee een essentiële basisbehoefte. Wij zetten ons in voor een stad waar zoveel mogelijk mensen passend en betaalbaar kunnen wonen. Met speciale aandacht voor starters, gezinnen en ouderen. Tegelijkertijd realiseren we ons goed dat het tekort aan woningen niet van vandaag op morgen te veranderen is. Hiervoor hebben we ook de hulp van de regio, het Rijk en de provincie Zuid-Holland nodig. Maar waar mogelijk moeten we eraan werken dat passend en betaalbaar wonen toegankelijk wordt voor meer mensen, in een groene en klimaatadaptieve omgeving met voorzieningen die meegroeien met de stad. Uitgangspunt voor gemeentelijk woningbeleid moet zijn dat mensen in Delft goed moeten kunnen wonen tegen een bereikbare prijs.



Wonen in Delft

Delft is een stad met uitdagingen: een groeiende bevolking, schaarse ruimte en een torenhoge woningvraag. Maar het CDA ziet ook kansen. Door te bouwen aan sterke wijken, slimme oplossingen te stimuleren en samen te werken met partners als woningcorporaties, TU Delft en de regio, kunnen we zorgen voor woningen die passen bij mensen én bij Delft.

We bouwen niet voor de markt, maar voor de mensen. Voor levendige buurten waar je elkaar kent. Voor woningen die niet alleen functioneel zijn, maar bijdragen aan ontmoeting, veiligheid en duurzaamheid. Want een huis is pas een thuis als je er ook echt kunt leven.

Gezinnen en starters

Delft moet een thuis zijn, blijven en/of worden voor gezinnen en starters, óók uit de middeninkomensgroep zoals onderwijzers, politieagenten en zorgmedewerkers. Juist (jonge) gezinnen en starters vestigen zich in omliggende gemeenten, omdat zij daar een geschikte woning vinden. Het CDA wil dat zij in onze stad kunnen blijven wonen, juist omdat zij veel bijdragen aan de leefbaarheid en economische slagkracht van de gemeente. Immers, veel van hen zijn actief in het maatschappelijk middenveld zoals een sportvereniging of op de school van de kinderen. Het is belangrijk dat zij, en ook andere groepen zoals starters, kunnen wonen in een woning bedoeld voor de levensfase waarin ze zitten.

- Het CDA wil sturen op meer doorstroming (uit de sociale huursector) zodat de verhuisketen in beweging komt en mensen kunnen wonen in een bij hun levensfase passende woning.
- We sturen vanuit de gemeente op verschillende soorten woningen (meerdere segmenten) om voor iedereen te bouwen.
- Voor starters en gezinnen zorgen we dat er betaalbare middenkoop en middenhuur gebouwd wordt.
- De regelingen voor opkoopbescherming willen we handhaven.

Ouderen

Het is van groot belang dat ook ouderen in Delft kunnen blijven wonen. Het CDA zet in op woonvoorzieningen waarbij ouderen bij elkaar wonen en zo een sociale gemeenschap kunnen vormen. Door het bouwen van kwalitatief hoogwaardige woningen voor de juiste doelgroepen en het maken van concrete afspraken in de regio willen we stimuleren dat mensen -die in een andere levensfase komen maar wel in Delft of in de regio willen blijven wonen- gaan verhuizen.

- We werken aan nieuwbouw van 55+-huisvesting, wat eraan bijdraagt dat gezinswoningen vrijkomen, zeker als deze woningen zijn voorzien van de

← Terug naar inhoudsopgave

nieuwste technische innovaties waarmee ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Het is belangrijk dat het goede kwalitatieve woningen betreft waar mensen een prettige overstap naartoe kunnen maken. Ouderen zouden deze woningen eventueel met behulp van een financiële verhuishulp of een seniorenmakelaar kunnen betrekken.

- In een Knarrenhof wonen ouderen zelfstandig in een hofje en helpen zij elkaar. Het CDA steunt de huidige gesprekken tussen initiatiefnemers, woningcorporaties en de gemeente over de realisatie van een Knarrenhof. Maar ook andere particuliere initiatieven kunnen op CDA-steun rekenen. Wij sturen bij waar nodig om tot concrete resultaten te komen, zodat ook de doorstroming op de woningmarkt wordt versterkt.

Studenten

De woningmarkt raakt ook de huisvesting voor studenten. Dit komt niet alleen door het tekort aan woningen, maar ook door de groei van in het bijzonder de TU Delft. Volgens het CDA hebben de gemeente én de TU Delft een gezamenlijke verantwoordelijkheid om ook voor studenten geschikte huisvesting te realiseren.

- Wanneer er sprake is van nieuwbouwprojecten voor studenten kijkt het CDA ook naar terrein rond én van de TU Delft.
- Voor studentenhuisvesting is slim ruimtegebruik essentieel. Zo zouden studentenwoningen wellicht ook op bestaande gebouwen geplaatst kunnen worden.
- Delft moet zich hard blijven maken voor de realisatie van studentenhuisvesting in omliggende gemeenten. Vanzelfsprekend zijn hierbij goede en veilige verbindingen van en naar de TU Campus belangrijk.

Meer woningen op de campus zullen er automatisch voor zorgen dat er ook meer horeca en winkels komen, waarmee dit gebied verder verlevendigt. Zo ontstaat een campusgebied waar het door de combinatie van wonen, studeren, winkels en groen, prettig verblijven is. En daarnaast ontstaat er meer verbinding met andere, aangrenzende wijken.

Op dit moment zijn er naar verhouding veel éénpersoonsstudio's voor studenten, zogenoemde zelfstandige woningen. Dit zijn studentenwoningen met eigen keuken, toilet en badkamer.

- Het CDA wil de nieuwbouw van deze éénpersoonsstudentenstudio's beperken. Veel studenten geven aan liever samen met andere studenten te wonen, in zogenoemde onzelfstandige woningen. Hierdoor maken ze deel uit van een (kleine) gemeenschap en zijn ze minder kwetsbaar voor eenzaamheid.

← Terug naar inhoudsopgave

- Waar onzelfstandige woonruimtes niet mogelijk zijn om te realiseren, ziet het CDA graag dat bij studiocomplexen standaard wordt ingezet op gemeenschappelijke ruimten. Op deze manier kunnen studenten, die geen voorzieningen delen, toch laagdrempelig elkaar opzoeken.
- Het CDA wil creatieve initiatieven waarbij bijvoorbeeld studenten, senioren en/of statushouders een complex delen ondersteunen. Dit bevordert sociaal contact tussen jongeren en ouderen of mensen van buiten Nederland.

Een huis in Delft

Sterke gemeenschappen vragen om sterke wijken en buurten. Bij nieuwbouw regelen we dat er gelijktijdig voldoende voorzieningen komen zoals scholen, zorg, winkels en goede verbindingen. Juist door te investeren in het 'publiek kapitaal' versterken we de leefbaarheid in de stad. Door voldoende planten beschermen we onze wijken tegen hittestress en wateroverlast. De nieuwbouw mag niet zonder meer ten koste gaan van bestaande voorzieningen zoals openbaar groen of sportvelden. We laten ons bij die keuzes leiden door onze waarden: samen kunnen we meer, een eerlijke en fatsoenlijke overheid, omzien naar elkaar en zorg voor de toekomst.

- Bij nieuwbouwplannen worden de omwonenden tijdig en serieus betrokken. Dit voorkomt onaangename verrassingen voor zowel de omwonenden als de bouwer verderop in het traject. Ook verwacht het CDA dat hierdoor bezwaarprocedures aanmerkelijk zullen afnemen en er zo sneller gebouwd kan worden.
- De gemeente stimuleert woningeigenaren en corporaties om, in overleg met de gemeente, renovatie- en verduurzamingsplannen voor bestaande woningen in dezelfde wijk of omgeving zoveel mogelijk tegelijk uit te voeren met gemeentelijke duurzaamheidsinitiatieven. Op deze manier versterken we wijken en buurten structureel: met nieuwe woningen voor doorstroming, verduurzaamde bestaande woningen die betaalbaarder worden, én gezamenlijke voorzieningen en groenvoorzieningen voor alle bewoners.
- Wij stimuleren Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Bij CPO geven groepen mensen samen opdracht tot de bouw van huizen en bekostigen dit gezamenlijk. Dit is financieel voordelig voor de mensen, omdat de prijs van zulke huizen vaak lager is dan de marktprijs. Maar ook de samenleving profiteert, want de toekomstige bewoners kennen elkaar al en vormen een sociale gemeenschap wat de leefbaarheid ten goede komt.
- De gemeente zorgt voor snelle, overzichtelijke procedures en leges zijn kostendekkend.

← Terug naar inhoudsopgave

- Delft geeft ruimte aan nieuwe huur- of koop-woonconcepten. Denk aan bijvoorbeeld het 'Friends-samenwoon-concept' of aan 'kangoeroewoningen'. Deze woningen zorgen voor meer ontmoeting tussen elkaar en verschillende generaties en zijn ondersteunend in de zorg voor elkaar.
- Het CDA wil onderzoeken of bij de toewijzing van nieuwbouwwoningen voorrang kan worden gegeven aan bewoners die een andere woning in Delft achterlaten, om zo de doorstroming in Delft te bevorderen.

Renovatie

De renovatie van verouderde woningen is een ingrijpend proces, niet in het minst voor de bewoners zelf. Tijdige betrokkenheid van de bewoners, en het serieus meenemen van hun wensen en suggesties, is hierbij van groot belang. Ook na de renovatie moeten bewoners zich weer thuis voelen in hun vertrouwde straat.

Herbestemming en ontwikkeling

Wanneer bedrijfsruimte of gemeentelijk vastgoed leeg komt te staan, neemt de gemeente een actieve rol om te voorkomen dat er langdurige leegstand ontstaat, bijvoorbeeld door het (tijdelijk) bieden van onderdak aan een school of andere maatschappelijke invulling of het ombouwen naar woningen mogelijk te maken.

Een goed bereikbaar Delft

Delft is een fietsstad in hart en nieren, maar ook een plek waar gezinnen, ouderen, ondernemers en studenten ieder op hun eigen manier reizen. Dat vraagt om maatwerk. Het CDA pleit voor veilige, toegankelijke en duurzame vervoersmogelijkheden voor alle inwoners. In het centrum is minder ruimte voor de auto, terwijl in wijken als Tanthof en Voorhof juist meer autobehoeftte bestaat. Het CDA kiest voor balans, afgestemd op de buurt. Daarbij staat verkeersveiligheid, vooral voor kinderen, ouderen en andere kwetsbare groepen, altijd op nummer één.

Daarnaast stimuleren we duurzame vormen van vervoer, zoals elektrisch vervoer en deelmobiliteit, ondersteunen we goed openbaar vervoer en zetten we in op creatieve oplossingen voor parkeren en bevoorrading. Zo blijft Delft leefbaar en bereikbaar voor iedereen.

Fietsers en voetgangers

Fietsen is zowel goed voor de gezondheid als voor de verkeersdoorstroming. Daarom wil het CDA fietsgebruik stimuleren door fietspaden waar nodig te verbeteren en veiliger te maken.

Voetgangers en fietsers zijn de meest kwetsbare deelnemers aan het verkeer.

← Terug naar inhoudsopgave

- Bij keuzes over verkeer in Delft moet de veiligheid van voetgangers en fietsers daarom het zwaarst meewegen.
- Het CDA staat positief tegenover de uitbreiding van het aantal brede fietsstraten waar auto's te gast zijn, maar alleen op locaties waar bestaande wegen veilig kunnen worden omgebouwd. Een fietsstraat mag niet tot schijnveiligheid leiden.

Rondom station Delft zijn meerdere fietsenstallingen om de grote toestroom aan fietsen te kunnen opvangen. Deze fietsenstallingen zijn 24 uur per dag open en er kan gratis een fiets geparkeerd worden. Daardoor zijn er in deze stallingen veel weesfietsen (fietsen die nooit meer opgehaald worden) en zien we dat veel mensen hun tweede of zelfs derde fiets hier stallen. Er is dus veel te winnen op efficiënt gebruik van de huidige ruimte.

- Het CDA vindt dat de gemeente in gesprek moet gaan met NS en ProRail om doordeweeks betaald stallen na de eerste 24 of 48 uur in te voeren.

Op straat worden veel fietsen onjuist en niet in de rekken of blauwe vakken geparkeerd. Dit geeft vooral veel overlast wanneer deze fietsen hinderlijk op de stoep staan. Op hinderlijk geparkeerde fietsen moet met meer prioriteit streng gehandhaafd worden. Wat betreft de binnenstad in het bijzonder, zien we dat fietsers hun fiets vaak graag zo dicht mogelijk bij hun bestemming parkeren: liever pal voor de winkel dan in een beveiligde stalling honderd meter verderop. Zo worden veel fietsen geparkeerd op en rondom de Markt, terwijl er vlakbij veel ruimte is zoals in Biesieklette aan de Voldersgracht.

- Het CDA wil graag dat zulke fietsenstallingen meer onder de aandacht van centrumbezoekers worden gebracht.
- Rondom fietsenstallingen wordt strenger gehandhaafd op hinderlijk geparkeerde fietsen.
- Fietswrakken en fietsen die langere tijd ongebruikt op straat staan, worden actief verwijderd.
- De openbare ruimte is niet bedoeld voor permanente stalling van fietsen: eigenaren van panden met meer dan drie (studenten)kamers moeten waar mogelijk inpandige fietsenstallingen realiseren in wijken waar te veel geparkeerde fietsen voor overlast zorgen.

Het CDA wil strikte handhaving van de verkeersregels door bezorgscooters en -fietsen.

- Ondernemers van wie de bezorgers geregeld de verkeersveiligheid in gevaar brengen, moeten hierop worden aangesproken en zo mogelijk aangepakt worden.

Ook deelscooters hebben een plek in de mobiliteit van Delft. Delft verleent concessies aan verhuurders op basis van een kwalitatieve afweging, waarbij zorg voor de leefbaarheid van de stad een belangrijke beoordelingsfactor is.

- Hinderlijk gestalde huurscooters moeten sneller verwijderd worden. Als de verhuurders dit niet zelf doen, doet de gemeente dit op kosten van de verhuurders.

Ondanks dat het CDA positief is over 'shared space' tussen fietsen en auto's waar het veilig kan, is het CDA terughoudend met het invoeren van shared space om de openbare ruimte veiliger te maken voor voetgangers: plekken waar voetgangers, fietsers en soms ook andere verkeersdeelnemers de openbare ruimte delen. Dit kan alleen als de veiligheid van alle verkeersdeelnemers, voetgangers voorop, gegarandeerd is.

- Het CDA wil een duidelijkere markering voor voetgangersstroken op plekken waar fietsers te gast zijn zoals de strook van de Binnenwatersloot en langs de Oude en Nieuwe Langendijk.
- Voetpaden dienen zoveel mogelijk vrij te zijn van obstakels, zodat iedereen vrij en ongestoord kan lopen.

Diefstal van (accu's van) elektrische fietsen is een toenemend probleem.

- CDA Delft pleit voor plaatsing van lockers waarin de accu veilig kan worden opgeborgen op locaties als stallingen bij het Station en de stadsstallingen. Denk aan een systeem als bij uitgaansgelegenheden, waar met een QR-code een kluisje gereserveerd kan worden.

Openbaar vervoer

Bus- en tramlijnen zijn niet zomaar verbonden haltes; ze zijn dé manier om verschillende delen van Delft en de regio gemakkelijk en daarmee ook mensen met elkaar te verbinden. Mensen kunnen met bus of tram naar het (wijk)centrum gaan of bij vrienden, kennissen of familie in een ander deel van Delft op bezoek. Vooral voor Delftenaren die slecht ter been zijn, is het van extra belang dat tram- en buslijnen niet uitvallen en dat alle wijken goed met het openbaar vervoer te bereiken zijn.

- De eindhalte van tram 19 komt straks te liggen vlak bij Delft Techpark en op loopafstand van de woonwijk Schoemakerplantage. Maar als tram 19 gaat rijden, verdwijnen de tijdelijke buslijnen over de Schoemakerstraat. Het CDA Delft zou graag zien dat er ten minste één buslijn blijft rijden over de Schoemakerstraat met een halte ter hoogte van Stieltjesweg/Schoemakerplantage en een halte bij het eindpunt van tram 19. Ook moet tram 19 's avonds blijven rijden, voor studenten en bewoners.
- Met de mogelijke komst van een nieuwe tramverbinding door de Haagse wijk Binckhorst, wordt er door de MRDH nagedacht over nieuwe routes

van tramlijnen in Den Haag, Rijswijk en Delft. Het CDA Delft wil de huidige route van Lijn 1 in Den Haag behouden, zodat onze inwoners een rechtstreekse verbinding per tram blijven houden met de onderwijsinstellingen in Den Haag en de Haagse binnenstad.

Verkeer

Voor een veilige balans tussen verkeer binnen Delft en verkeer van en naar Delft, is het belangrijk dat verkeer met bestemming buiten Delft snel en veilig de stad uit kan rijden. Hiermee wordt de druk van (vracht)verkeer ook verminderd.

- Het CDA Delft wil graag dat uitvalswegen goed doorstromen, zodat (vracht)verkeer niet onnodig sluiproutes door woonwijken neemt.

Voor bevoorrading van winkels in het centrum is het CDA voorstander van uitbreiding van innovatieve, duurzame stadsdistributieconcepten. Bijvoorbeeld waarbij vracht voor winkels aan de rand van de gemeente wordt overgeslagen op kleinere, schone stadsvrachtwagens, (elektrische) bakfietsen of zelfs boten die via de grachten winkels bevoorraden.

- Uitgangspunt is dat er minder en schonere voertuigbewegingen moeten zijn in en rond winkelgebieden.
- Bevoorrading van winkels vindt enkel plaats tijdens de daarvoor aangewezen tijden.

Het CDA is voorstander van het op termijn terugbrengen van de maximumsnelheid op straten in woonwijken naar 30 km/u. Dit geldt dan natuurlijk voor al het verkeer, ook voor scooters en (elektrische) fietsen. Belangrijke voorwaarde is dan wel dat de straten ook zo ingericht worden dat duidelijk is dat het een 30 km/u-straat is. Alleen een bord met een maximumsnelheid plaatsen leidt tot schijnveiligheid en daardoor juist tot onveiligere situaties. Daarom zal invoering van 30 km/u in woonwijken dus geleidelijk gaan, waarbij begonnen wordt met straten in de buurt van scholen of straten met onveilige situaties voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Op de grotere wijkontsluitingswegen blijft de maximumsnelheid wat het CDA betreft 50 km/u, om een vlotte doorstroming te garanderen.

Parkeren

Voor veel mensen blijft de auto een belangrijk of zelfs noodzakelijk vervoermiddel. Voor al deze mensen is de begrijpelijke wens dat zij hun auto dicht bij hun huis of bestemming, veilig en betaalbaar kunnen parkeren. Parkeerplaatsen nemen echter veel ruimte in en ruimte is in Delft schaars. Bij verdere invoering van betaald parkeren is maatwerk voor de buurt in de visie van het CDA essentieel. Daarom betrekken we bewoners tijdig bij de plannen en werken gezamenlijk aan een passende en gedragen oplossing.

- Het CDA onderzoekt innovatieve oplossingen voor bewonersparkeren, zoals betaalbare centrale parkeergelegenheid aan de rand van de wijk met pendelvervoer.

Om onnodig autoverkeer in het stadscentrum te verminderen heeft het de voorkeur dat bezoekers aan de binnenstad parkeren in de parkeergarages. Deze parkeergarages hebben veel plek en liggen op maximaal tien minuten lopen van het centrum.

- Het is belangrijk dat de routes naar ondergrondse parkeergarages duidelijker worden aangegeven.
- Bewoners van de binnenstad of bezoekers die slecht ter been zijn en voor wie het fysiek onmogelijk is om van de parkeergarage naar hun woning of hun bestemming te lopen, moeten kunnen blijven rekenen op parkeerplekken in het autoluw-plus-deel van de binnenstad.
- Het CDA Delft ziet graag dat bij nieuwbouwwoningen voldoende parkeerruimte wordt ingerekend, zoveel mogelijk op eigen grond. Dat is nu niet altijd het geval.
- Om de parkeerdruk in vergunningsgebieden te beperken worden er geen parkeervergunningen meer verleend aan bewoners die hun auto op hun eigen erf of in hun eigen garage kunnen parkeren. Zij kunnen uiteraard wel een bezoekersvergunning aanschaffen.

Afgelopen jaren zijn er slagbomen geplaatst bij de parkeerterreinen op de TU Campus. Mede dankzij de inspanning van het CDA Delft is afgesproken dat deze parkeerterreinen in de weekenden en vakanties toegankelijk zijn voor iedereen. Hiermee kunnen deze parkeerterreinen op die momenten gebruikt worden als P+R voor mensen die in de weekenden of in de vakanties Delft bezoeken. Zij kunnen dan gratis of goedkoop parkeren en met de bus of lopend de stad in. Dit scheelt verkeer binnen de stadsgrenzen en verlicht de parkeerdruk in de parkeergarages. Daarvoor is het noodzakelijk dat er in de weekenden en vakanties voldoende openbaar vervoer naar de TU Campus blijft rijden.

- Het CDA wil onderzoeken of het parkeerterrein dat wordt aangelegd bij het terrein waar de Willem van Oranje-musical zal worden gehouden, op termijn kan worden omgebouwd tot een permanente P+R-locatie.

In een dichtbevolkte stad als Delft staan dagelijks duizenden auto's geparkeerd die op die dag niet worden gebruikt. Het CDA wil daarom deelauto's een blijvende plek geven in Delft via de huidige voorzieningen zoals eigen parkeerplekken.

Bestuur en veiligheid

Een goed bestuurd Delft

De gemeente is vaak de eerste bestuurslaag die mensen tegenkomen. Bijvoorbeeld voor een vergunning, een paspoort of hulp. We vinden daarom dat de gemeente een herkenbare, benaderbare en betrouwbare partner in het leven van onze inwoners, ondernemers, en organisaties moet zijn. De gemeente staat naast je, denkt mee en ondersteunt waar nodig. Daarnaast is het politiek bestuur van de gemeente integer, verantwoordelijk en rechtvaardig. We werken vanuit vertrouwen in mensen en instituties. Zo wil het CDA bevorderen dat overheid en samenleving dicht bij elkaar komen, met oog voor volgende generaties.



Openbare orde en veiligheid zijn belangrijk voor een sterke samenleving. De gemeente Delft en haar partners werken er gezamenlijk aan alle criminaliteit tegen te gaan. Om zo (het gevoel van) veiligheid te verstevigen, ook voor vrouwen en ook voor minderheden in onze stad. Het gaat dan niet alleen om veiligheid. Het gaat voor het CDA ook om weerbaarheid. Wij investeren in het beschermen van mensen in een kwetsbare positie, zodat voorkomen wordt dat zij tussen wal en schip raken. In een combinatie van preventieve en repressieve maatregelen

zien wij een oplossing om de openbare orde en veiligheid in Delft zo goed mogelijk te waarborgen.

Tegengaan van criminaliteit

Politie, hulpverleners en de instituties van onze rechtsstaat, zoals handhavers en boa's, verdienen respect en gezag. Geweld tegen en/of het beledigen en hinderen van politieagenten en hulpverleners wordt hard aangepakt.

(Ondermijnende) criminaliteit

In de afgelopen jaren heeft het CDA zich ingezet om (ondermijnende) criminaliteit tegen te gaan en ook de komende jaren blijven wij dit doen. Simpelweg, omdat wij willen voorkomen en tegengaan dat onder- en bovenwereld met elkaar verweven raken. Netwerken die geld verdienen met criminele activiteiten en het hiermee verdiende geld vervolgens investeren in bedrijvigheid of vastgoed moeten worden bestreden. Daarom werken we aan het verhogen van weerbaarheid, versterking van wijken en buurten en voorkomen van jonge aanwas.

Verhogen van de weerbaarheid

Het verhogen van de weerbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente, maatschappelijke partners en samenleving volgens het CDA. Weerbaarheid draagt bij aan een sterke samenleving.

- De gemeente zorgt ervoor dat de digitale veiligheid op orde is en geeft aandacht aan bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid.
- Sportverenigingen en hun besturen worden getraind in het herkennen van (ondermijnende) criminele activiteiten.
- Met scholen in de Delftse wijken en buurten werkt de gemeente samen om veiligheid te bevorderen en overlast te voorkomen.
- We ondersteunen veiligheidsinitiatieven van inwoners, zoals buurtpreventieteams of -apps.

Sociale veiligheid, waarbij inwoners zich beschermd voelen in de openbare ruimte, verdient de aandacht. Een veilige samenleving gaat namelijk verder dan alleen het inzetten van handhaving en politie. Ook de samenleving zelf heeft een grote rol om (sociale) veiligheid te waarborgen. Zo werken we met elkaar, als samenleving, aan het aanpakken van (ondermijnende) criminaliteit en de versterking van de samenleving.

- Door een meldpunt voor signalen over mogelijk (ondermijnende) criminaliteit of onveilig gevoel in te richten weten we wat er speelt in de stad. Via een registratiesysteem kunnen probleemplekken verder onderzocht worden en kan de gemeente actie ondernemen om Delft veiliger te maken.

Versterking van wijken en buurten

Met de inzet vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) voor Delft-West worden er stappen gezet om dit deel van Delft langdurig te ondersteunen. Maar Delft is meer dan alleen de wijken en buurten die onder Delft-West vallen. Het CDA pleit ervoor om de belangrijkste 'lessons learned' ook wijk- en buurtgericht toe te passen, al dan niet in samenwerking met maatschappelijke partners, en daarmee in te zetten op wijkversterking en het veiliger maken van de omgeving. Het gaat hierbij ook om de inrichting van de openbare ruimte.

Voorkomen van jonge aanwas

Net als op andere terreinen is de inzet op preventie tegen criminaliteit onder jongeren van belang. We hebben de verantwoordelijkheid ervoor te waken dat jongeren (ondermijnende) criminele activiteiten ontplooiën en hierin afglijden.

- Met het programma Preventie met Gezag bieden we perspectief aan hen en stellen grenzen waar nodig. Deze zachte kracht draagt bij aan de weerbaarheid van jongeren en versterking van de rechtstaat. De inzet van een maatschappelijke diensttijd en het voortzetten van de Persoonlijke Aanpak Delft (PAD) helpen hierin volgens het CDA.
- Een goede ontwikkeling begint al jong. Daarom werkt de gemeente samen met scholen in wijk en buurt voor meer veiligheid en actieve preventie tegen overlast.

Rivaliserende jeugdgroepen

Er zijn verschillende jeugdgroepen met elkaar in conflict momenteel. Dit heeft geleid tot gewelddadige confrontaties in de regio. Daarom werkt de gemeente, al dan niet via de Veiligheidsregio Haaglanden en het Zorg- en Veiligheidshuis, met de gemeenten Den Haag en Zoetermeer, en de veiligheidsdriehoek aan een versterkte regionale aanpak. We kijken of er via het Rijk aanvullende middelen te verkrijgen zijn hiervoor.

High Impact Crimes (HIC's)

Woninginbraak, fietsendiefstal, datingfraude, geweld, overlast van agressieve honden of het probleem van nepagenten zijn zogenoemde High Impact Crimes. Het zijn gebeurtenissen die grote impact hebben op slachtoffers en samenleving. Blijvende aandacht hiervoor vindt het CDA wenselijk, naast de buurtpreventie-appgroepen en andere preventieve maatregelen die kunnen worden ingezet.

Een veilige omgeving in Delft

Delft werkt actief aan het veiliger maken van buurten. Hierin onderzoekt de gemeente hoe de openbare ruimte het gevoel van veiligheid kan versterken.

- De openbare ruimte wordt zo ingericht dat deze schoon, heel en prettig blijft.

- Delft opent een meldpunt voor (sociaal) onveilige situaties, op problemen wordt gehandeld.
- Delft koppelt problemen die ervaren worden in de stad naar maatregelen, waarbij gedacht kan worden aan cameratoezicht bij station Delft Campus om fietsdiefstallen tegen te gaan.

Jaarwisseling

Naar verwachting zal het vuurwerkverbod ingaan vanaf de jaarwisseling van 2026 naar 2027. Met dit besluit zijn er duidelijkere kaders afgegeven voor gemeenten. Dat is een goede zaak, omdat het CDA erin gelooft dat we geen acties moeten inzetten die het gezag (in onze stad) ondermijnen.

- We kijken naar alternatieven voor een veilige en gezellige jaarwisseling. Hierover kan de gemeente in gesprek met inwoners en ondernemers. Het CDA ziet in een kleinschalig samenzijn in de wijk of buurt om het nieuwe jaar in te luiden een goed alternatief. De activiteiten voor jongeren (in de wijk) worden voortgezet.

Repressieve maatregelen

Het CDA is voorstander van een combinatie van preventieve en repressieve maatregelen waar het gaat om het in goede banen leiden van de openbare orde en veiligheid in de gemeente.

- Het CDA is voorstander van preventieve en repressieve maatregelen waar het gaat om het in goede banen leiden van de openbare orde en veiligheid in de gemeente. In onder meer de hierboven beschreven inzet ziet het CDA preventieve maatregelen. Maar, als die niet voldoende blijken wil het CDA dat de burgemeester preventieve maatregelen die in zijn 'gereedschapskist' zitten, zoals bijvoorbeeld cameratoezicht, het aanwijzen van veiligheidsrisicogebieden en preventief fouilleren, inzet als de veiligheidssituatie daarom vraagt. Vanzelfsprekend wil het CDA dat de afwegingen hierbij evenwichtig en bedachtzaam gebeuren en het besluit goed wordt onderbouwd. Daarmee hoopt het CDA dat repressieve maatregelen ook een preventieve uitwerking zullen hebben.

Radicalisering samen tegengaan

In het huidige tijdsgewricht van polarisatie en afnemende verdraagzaamheid is het tegengaan van radicalisering en bestrijden van terrorisme essentieel volgens het CDA. Dat kan de gemeente niet alleen en ook hier speelt de versterking van de samenleving een belangrijke rol. Maatschappelijke partners zijn dus ook nodig hierbij.

- Om dit te bestendigen moet Strategisch Netwerk Radicalisering en Polarisatie (SNRP) zich doorontwikkelen en verbreden, zodat gedegen advisering geborgd blijft. Verder wordt de Wet PARTA geïmplementeerd en actief uitgevoerd.

Mensenhandel en sekswerk

- Het CDA wil dat de gemeente streng handhaaft om mensenhandel en uitbuiting aan te pakken. We hebben hierbij oog voor onder meer de Oekraïense ontheemden die risico's lopen.
- Verder ziet het CDA graag dat 'uitstapprogramma's' voor prostituees worden ondersteund, bijvoorbeeld in samenwerking met Stichting Hulp en Opvang Prostitutie en Mensenhandel (SHOP).

Een politiek-bestuurlijk Delft

Politiek bestuur en organisatie

De besluitvorming van het politiek bestuur is helder en zichtbaar voor de stad. En besluitvorming vindt op een zorgvuldige manier plaats. Dit betekent voor het CDA dat ook inspraak en participatie goed georganiseerd is. Inwoners en ondernemers worden zoveel mogelijk actief betrokken in processen van besluitvorming. De gemeenteraad moet daarom in contact blijven met alle inwoners, niet alleen de mondige inwoners. Het CDA zet in op goede relaties met alle Delftenaren. De uiteindelijke belangenafweging, die soms enorm complex kan zijn, en besluitvorming vinden plaats in de Delftse gemeenteraad. De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de decentrale overheid en de gekozen volksvertegenwoordiging. Vanuit deze positie zijn we geen voorstander van het overhevelen van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college en referenda.

Besluitvorming is volgens het CDA zorgvuldig en dus altijd navolgbaar en uitlegbaar. De gemeenteraad wordt tijdig geïnformeerd over ontwikkelingen. En als besluiten genomen zijn dan gaat het politiek bestuur staan voor zijn keuzes. Het politiek bestuur is integer, bevordert integriteit en bestuurt met een rechte rug. Onderling praat het politiek bestuur met respect over en naar elkaar en we luisteren naar elkaar.

Tot slot blijven we ons inzetten voor de opkomstbevordering bij gemeenteraadsverkiezingen. Immers, de democratische rechtsstaat is relevant, vraagt inzet en continu onderhoud.

Uitvoeringskracht

Het politiek bestuur is nergens zonder ambtelijke organisatie. Het CDA waardeert de inzet van de ambtelijke organisatie en het werk dat zij verzetten voor de publieke zaak. Werken voor de publieke zaak is niet vanzelfsprekend. We hechten dan ook aan goed werkgeverschap voor de griffie en ambtelijke organisatie. De ambtelijke organisatie is een prettige en veilige werkomgeving voor iedereen. Daarnaast heeft ze voldoende uitvoeringskracht om de (wettelijke) taken en politieke ambities uitvoering en ondersteuning te geven. Voordat er naar een eventuele taakstelling op het ambtelijk apparaat wordt gekeken, wordt er eerst gestuurd op het terugbrengen van het ziekteverzuim, verambtelijking en de inzet van trap-op-trap-af-methodiek. Daarnaast kijkt de gemeente welk beleid verkleind kan worden of afgestoten. Periodiek wordt aangegeven op welke gebieden succes is bereikt en welk beleid dus afgerond is.

Hierdoor speelt de gemeente intern ruimte vrij om nieuwe vraagstukken op te pakken. Tot slot sneeuwt bij Diversiteit&Inclusie de joods-christelijke traditie niet onder.

Stadsbouwmeester en Stadsecoloog

Het CDA waardeert het werk en de inzet van de Stadsbouwmeester en Stadsecoloog. Zij zijn een verbindende factor tussen de politiek en de samenleving en geven een goede helpende hand aan de gemeenteraad in het goed uitvoeren van haar taak. Daarom continueren zij hun werk.

Delftse Rekenkamer

Het CDA waardeert het werk en de inzet van de Delftse Rekenkamer (DRK). Hun belangrijke werk en advisering wil het CDA eveneens continueren.

- In de komende periode vraagt het CDA de DRK in ieder geval onderzoek te doen naar de werking van ingezet beleid, de versterking van de positie van gezinnen en gemeenschapszin.

Lokale journalistiek

Goed bestuur is gebaat bij onafhankelijke verslaglegging. Ook zorgt lokale journalistiek voor een vergroting van de zichtbaarheid van de lokale politiek. Dit nodigt mensen ook sneller uit mee te denken of invloed uit te oefenen op het gemeentebestuur.

Om lokaal nieuws te ondersteunen zet het CDA in op het huidige fonds voor het ondersteunen van kwetsbare onderdelen van de nieuwsvoorziening.

Gemeentelijke dienstverlening

Gemeentelijke dienstverlening is het visitekaartje naar de Delftenaren, het maakt de gemeente menselijk. We willen daarom dat mensen goed en tijdig worden geholpen bij een hulpvraag. Hierbij helpt ook het behouden van fysieke balies en spreekuren voor bijvoorbeeld een belastingconsulent die ondersteunt bij het invullen van de belastingaangifte. Er is 'één loket' waar mensen terecht kunnen. De gemeente zorgt vervolgens intern dat ze het juiste antwoord krijgen. Het gevoel 'van het kastje naar de muur te worden gestuurd' mag niet bestaan. In de dienstverlening beheert de gemeente op een zorgvuldige manier persoonsgegevens en andere informatie.

In de communicatie houdt de gemeente rekening met de begrijpelijkheid van informatie. Communiceren via online kanalen is goed, maar op papier blijft mogelijk. Zo zorgen we ervoor dat alle inwoners en ondernemers toegang blijven houden tot gemeente-informatie. De Stadskrant blijft daarom gehandhaafd. Wel kijken we of de huidige opzet nog passend is.

Verbonden partijen

Om taken op bijvoorbeeld het gebied van openbaar vervoer, afvalinzameling en zorg uit te voeren werkt Delft samen met andere gemeenten in zogenoemde Verbonden partijen. Met de nota *Bestuurlijke rolneming en Verbonden Partijen* is, ook in het kader van wetswijzigingen, onder meer de rol van de gemeenteraad geactualiseerd.

← Terug naar inhoudsopgave

- Het CDA houdt aandacht voor grip op financiën en risicobeheersing. Daarom kijken we of verdieping van de P&C-cyclus hierop mogelijk is.

Verder is het van belang dat de focus van Verbonden partijen zich op het uitvoeren van hun specifieke taak richt. De overhead is overzichtelijk en de uitgaven van de Verbonden partijen en de lokale bijdragen hieraan zijn in lijn met de gemeentelijke begrotingsontwikkelingen.

- Wanneer Verbonden partijen aantoonbaar geen meerwaarde (meer) hebben voor Delftse inwoners of bedrijven stoppen we de samenwerking.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Samen met twintig andere gemeenten vormt Delft de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH). In de MRDH wordt samengewerkt rond economie en verkeer. Thema's waarvan het CDA het logisch vindt dat samenwerking wordt gecontinueerd. Delft blijft hierin partner.

In het fietsecoduct en tramlijn 19 ziet het CDA voorbeelden waarbij de samenwerking tussen MRDH en de gemeente Delft niet goed en transparant is gegaan. Ook hier had de besluitvorming uitlegbaar moeten zijn, maar de gemeenteraad werd verrast met besluiten die al genomen waren.

- Het CDA wil dat de Adviescommissies een stevigere rol kunnen krijgen en gemeenteraadsleden direct vragen kunnen stellen aan het bestuur van de MRDH. Zo werken we concreet aan versterking van de democratische controle op de MRDH.
- Vanwege de indirecte controle van gemeenteraden op besluiten die de MRDH neemt, ziet het CDA geen meerwaarde in uitbreiding van de onderwerpen waar de MRDH over besluit.

Financieel beheer van de stad

Financiële uitgangspunten

Voor het CDA uit goed rentmeesterschap zich niet uitsluitend in het oog hebben voor duurzaamheid, klimaat en milieu. Ook aandacht geven aan de toekomstige financiële positie van de stad heeft invloed op de directe leefomgeving van mensen en is voor het CDA daarom onderdeel van goed rentmeesterschap. Hierin neemt het CDA verantwoordelijkheid. Daarom is financieel beleid gedegen, zorgvuldig en behoedzaam. Vanuit deze basis zorgt het CDA ervoor dat gemeenschapsgeld -wat je maar één keer kunt uitgeven- ook ten goede komt van de komende generaties.

Om dit te bestendigen formuleert het CDA de volgende uitgangspunten voor financiën:

- Beleidsvoornemens zijn -ook in financieel opzicht- gedegen, zorgvuldig en behoedzaam. Het budget om de beleidsvoornemens te financieren is

← Terug naar inhoudsopgave

bij voorkeur afkomstig uit het desbetreffende programma in de begroting (inclusief de bestemmingsreserve) of uit specifieke uitkeringen van het Rijk. We denken ook na of een nieuw beleidsvoornemen staand beleid kan vervangen.

- Dekking vanuit de algemene reserve voor initiatieven heeft in beginsel niet de voorkeur van het CDA. We kijken eerst naar andere bronnen van financiering.

Stappen voor financiële keuzes

Naast de uitgangspunten heeft het CDA de volgende visie op het voeren van financieel beleid:

1. Eerst kijken we of het mogelijk is om de financiële taart van de gemeente te vergroten, bijvoorbeeld via blijvende extra inkomsten die redelijkerwijs gevraagd mogen worden;
2. De gemeente gaat na of ze zelf middelen slimmer kan bestemmen en besteden door bijvoorbeeld in te zetten op realistisch ramen, inzicht in de verschillende reserves, op basis van circulaire van het Rijk verantwoord extra verplichtingen aan te gaan;
3. Ook is het volgens ons raadzaam om, zeker met de onzekerheden wereldwijd, actuele begrotingsregels te hebben en herijkt treasurybeleid te voeren en dit zo mogelijk door de gemeenteraad te laten vaststellen (via bijvoorbeeld een Programmabegroting);
4. Als het niet anders kan, dan bezuinigen we. Dit doen we met zo min mogelijk impact op de sterke samenleving;
5. Pas als laatste optie zien wij het verhogen van de lasten voor de stad. Hierbij houden we zoveel mogelijk rekening met de betaalbaarheid en de belastingdruk van Delft, ook in vergelijking met omliggende gemeenten en andere 100.000+-gemeenten.

Financiële druk op de gemeente Delft

De financiële druk op de gemeente is groot. Oorzaken hiervan zijn onder meer de overheveling van taken naar gemeenten, veel moeten doen met te weinig financiële middelen en de terugkeer van de opschalingskorting. Hiermee zijn ook de financiële risico's toegenomen.

Om ervoor te zorgen dat het probleem van financiële druk kleiner wordt, pleiten wij ervoor dat de gemeente ook actief lobbyt voor acties van het Rijk. Ook moet de gemeente kijken naar mogelijke manieren om stabiel financieel beleid mogelijk te maken.

- Het CDA wil dat de gemeente actief bijdraagt (via bijvoorbeeld de VNG en/of G40) aan de lobby naar het Rijk voor meer dekkende en stabielere gemeentefinanciën, de volledige uitvoering van het rapport Van Ark en de afschaffing van de specifieke uitkeringen (deze zorgen ook voor incidentele financiën en extra bureaucratie en accountantscontroles wat weer capaciteit en middelen van de gemeente vraagt en die dus niet aan andere taken besteed kunnen worden).

← Terug naar inhoudsopgave

- Binnen het CDA zelf vragen wij als CDA Delft ook aandacht voor de punten waar wij bij het Rijk voor lobbyen.

De gemeente moet een gezonde bedrijfsvoering voeren. Ook werkt de gemeente met eerlijke en redelijke belastingen en heffingen.

- We houden oog voor de betaalbaarheid en de belastingdruk van Delft ten opzichte van andere gemeenten.
- Leges zijn direct gekoppeld aan de kosten die gemaakt worden.
- De gemeente is terughoudend met het uitlenen van geld, het verstrekken van financiële garanties, het (bij)kopen van aandelen, het aangaan van nieuwe leningen en het doen van grote uitgaven. Als hier sprake van is, wordt de gemeenteraad vroegtijdig en actief betrokken.
- Projecten met grote (financiële) belangen moeten sober en degelijk worden uitgevoerd, waarbij snelheid ondergeschikt is aan zorgvuldigheid.
- Financiële meevallers worden bij voorkeur gebruikt om de stadsschuld te verlagen en/of inwoners in een kwetsbare positie te ondersteunen voor een sterke samenleving of vergroening te bevorderen om de leefbaarheid van onze stad te verbeteren.



Foto's

- Sietske, Muurschildering Vivaldilaan, [Licentie](#)
- Michiel1972, Twee figuren - van der Leeuwlaan, [Licentie](#)
- Wikifrits, Kunstwerk "De Liefdesbrief", [Licentie](#)

Versie 20251215